

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**POMEN ORGANIZACIJE ZA EKONOMSKO SODELOVANJE IN
RAZVOJ V LUČI SLOVENSKEGA ČLANSTVA**

Ljubljana, september 2015

TEA BOLKO

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Tea Bolko, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtorica diplomskega dela z naslovom Pomen Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj v luči slovenskega članstva, pripravljenga v sodelovanju s svetovalcem prof. dr. Črtom Kostevcem.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo zaključne strokovne naloge/diplomskega dela/specialističnega dela/magistrskega dela/doktorske disertacije na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - o poskrbel(-a), da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v zaključni strokovni nalogi/diplomskem delu/specialističnem delu/magistrskem delu/doktorski disertaciji, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - o pridobil(-a) vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisal(-a);
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predložene zaključne strokovne naloge/diplomskega dela/specialističnega dela/magistrskega dela/doktorske disertacije dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne _____

Podpis avtorice: _____

KAZALO

UVOD	1
1 MEDNARODNA ORGANIZIRANOST	2
1.1 Mednarodne organizacije	4
1.2 Začetki ekonomske organiziranosti: od OEEC do nastanka OECD.....	5
1.2.1 Obdobje po 2. svetovni vojni.....	5
1.2.2 OEEC.....	7
2 OECD	9
2.1 Osnovne značilnosti sedanje OECD.....	10
2.2 Organizacijska struktura	12
2.3 Finančna ureditev	14
3 SLOVENIJA IN OECD	14
3.1 Vstop Slovenije v OECD.....	15
3.2 Razlogi za vključitev Republike Slovenije v OECD.....	15
3.3 Slovenija kot članica OECD.....	16
3.3.1 Razvoj medsebojnih odnosov	16
3.3.2 Organiziranost Slovenije v OECD	18
3.4 Pregled pričakovanih obveznosti in prednosti pred vstopom v organizacijo	20
3.4.1 Obveznosti članstva.....	21
3.4.2 Pričakovane prednosti članstva ob vstopu.....	22
3.5 Presoja posledic slovenskega članstva: 2010-2015	24
3.5.1 Stroški.....	24
3.5.2 Mednarodna trgovina.....	26
3.5.3 Neposredne naložbe.....	27
3.5.4 Bonitetna ocena in spreminjanje zahtevane donosnosti slovenskih obveznic.....	29
3.5.4.1 Bonitetna ocena Slovenije	30
3.5.4.2 Primerjava spreminjanja ratinga med članico in nečlanico OECD	30
3.5.4.3 Donosnost desetletne državne obveznice	32
3.5.5 Statistika in publikacije	34
3.5.6 Priporočila OECD Sloveniji in njihovo uresničevanje.....	36
3.6 Učinkovitost OECD.....	39
SKLEP	39
LITERATURA IN VIRI	42
PRILOGE	

KAZALO TABEL

Tabela 1: Kronološki pregled razvoja OECD	8
Tabela 2: Časovni pregled vključevanja Slovenije v OECD v letu 2010.....	17
Tabela 3: Letne članarine in prispevki za članstvo v mednarodnih organizacijah.....	25
Tabela 4: Uvoz in izvoz ter trgovinska bilanca Slovenije v obdobju 2009-2014.....	26
Tabela 5: Tokovi in stanja vhodnih in izhodnih NTI v obdobju 2009-2015	28

KAZALO SLIK

Slika 1: Sodelovanje v OECD	11
Slika 2: Organizacijska struktura.....	12

Slika 3: Grafični prikaz koristnosti vstopa v OECD	20
Slika 4: Grafični prikaz pričakovanih koristi članstva v OECD	22
Slika 5: Gibanje bonitetne ocene S&P, Moody's in Fitch za Slovenijo od leta 1996-2015	30
Slika 6: Gibanje bonitetne ocene S&P, Moody's in Fitch za Latvijo od leta 1997-2015.....	32
Slika 7: Donosnost desetletne državne obveznice.....	34

UVOD

Pri obravnavanju mednarodnih gospodarskih odnosov in sodelovanj se najprej soočimo z osrednjim vprašanjem: kaj povezuje ljudi in narodna gospodarstva ter kako in na kakšnih osnovah stopamo v medsebojne odnose (Vrhunec, 1989).

V današnjem času govorimo o dobi progresivne ekonomske integracije, in sicer na regionalni in globalni ravni. Beseda globalizacija postaja ključna beseda ekonomskih razprav, ki skušajo pojasnjevati hiter svetovni gospodarski razvoj in hiter razvoj posameznih držav v zadnjem obdobju.

Posledice globalizacije se kažejo predvsem v naraščajoči mednarodni menjavi, povečevanju pretoka kapitala med državami in v povezovanju držav, ki lahko temeljijo na skupnih idejah ali na regionalnih in ekonomskih interesih. Prav v tem kontekstu postajajo vedno pomembnejše univerzalne, mednarodne in regionalne organizacije. Postale so tisti forum, ki predvsem državam v razvoju in malim državam omogočajo medsebojno povezovanje in reševanje vprašanj vsaj v regionalnem, če že ne v svetovnem okviru.

Tako je tudi za Slovenijo, kot majhno gospodarstvo, značilno, da v bilateralnih in multilateralnih odnosih težje uveljavlja svoje interese. Ravno želja po večji moči in upoštevanju sili državo v razmeroma večjo odprtost in sodelovanje. Od pridobitve samostojnosti se tako Slovenija vključuje v upravljanje sodobne mednarodne skupnosti na različnih področjih.

Pričujoča diplomska naloga je osredotočena na organizacijo, ki je večkrat označena kot »klub bogatih«, »mednarodni think thank« ali celo »državni aparat«. Gre za mednarodno Organizacijo za ekonomsko sodelovanje in razvoj (v nadaljevanju OECD), ki združuje gospodarsko najrazvitejše države in katere osnovno poslanstvo je spodbujanje politik, ki bodo izboljšale gospodarsko in družbeno blaginjo ljudi po vsem svetu (OECD, 2015b). Kot izhaja iz imena, gre za organizacijo, delujočo na področju gospodarskih in razvojnih politik, precejšen poudarek njenega delovanja pa je namenjen predvsem splošnem analiziranju, ocenjevanju in postavljanju standardov.

Razlog za izbiro in preučitev organizacije izhaja iz njene drugačnosti, nepoznavanja med širšo javnostjo in lastnim zanimanjem, predvsem pa v želji po boljšem poznavanju delovanja organizacije in razumevanju prizadevanj držav za polnopravno članstvo. Dodatni motiv za izbor te teme je dejstvo, da je Slovenija z vstopom v OECD zaokročila svoje vključevanje v mednarodne, politične, vojaške in ekonomske subjekte.

Osnovni namen diplomske naloge je prikazati pomen in delovanje organizacije v mednarodnem prostoru, s poudarkom na tem, kaj članstvo v njej prinaša Sloveniji. Ta si od osamosvojitve dalje prizadeva za mednarodno uveljavitev ter vidnejšo vlogo v svetovnem prostoru. To med drugim dosega z vključevanjem in aktivnim delovanjem v mednarodnih organizacijah. Pri tem se moramo zavedati, da vsako tako članstvo zahteva od države določeno stopnjo prilagajanja, prinaša stroške ter obveznosti, istočasno pa tudi nesporne prednosti.

Cilj naloge je ugotoviti, kaj polnopravno članstvo v OECD pomeni Sloveniji: je le stvar prestiža in potrditve Slovenije, kot »bogate« države, ali ima Slovenija od tega tudi dejanske koristi. Skozi celotno nalogo želim oceniti, ali so bila pričakovanja Slovenije ob vstopu utemeljena in v kakšni meri in kako so bila uresničena.

Metoda diplomskega dela temelji na študiju domače in tuje literature, internetnih virov ter člankov. Pri tem želim poudariti, da je za obravnavano tematiko zelo malo splošne literature, ki bi obravnavala učinkovitost OECD in njen vpliv na ekonomske razmere v posameznih državah.

Diplomsko delo je vsebinsko in oblikovno razdeljeno na tri dele. Uvodu sledi teoretični del, kjer je prikazan pomen mednarodnega ekonomskega sodelovanja in mednarodnih organizacij kot temeljnih kategorij sodobne mednarodne ureditve. Globalizacija vsakodnevno spreminja splošne gospodarske tokove, ki vplivajo na vsa svetovna gospodarstva. Iz tega ni izvzeta niti Slovenija, čeprav sta njena gospodarska moč in vpliv v svetovnem merilu dokaj nepomembna. Da bi lažje razumeli motiv Slovenije in drugih držav za vključitev v mednarodne organizacije, je nujno, da vsaj v osnovi predstavim teorijo o tem, kaj v splošnem določa mednarodno organizacijo.

V nadaljevanju sledi zgodovinski oris 20. stoletja, to je v pomoč pri razumevanju dejavnikov, ki so vplivali na razmah integracij in ustanovitev OECD. Naloga se nadaljuje s poglavjem, v katerem je predstavljena organizacija OECD: osnovne značilnosti, delovanje, finančna ureditev. To predstavlja teoretično podlago za naslednje poglavje.

V tretjem poglavju, ki je tudi glavni oziroma težiščni del naloge, je zajeto delovanje Slovenije kot članice OECD. Tu je na kratko predstavljen potek procesa vključevanja Slovenije v OECD ter njeno delovanje znotraj organizacije. V tem delu zasledujem namen in cilj diplomske naloge in ocenjujem, kaj je Slovenija z vključitvijo v to organizacijo dejansko pridobila. Pri tem sem analizirala pričakovanja Slovenije ob vstopu in presojala posledice članstva. Presoja petletnega članstva je nakazala rezultate, ki bodo predstavljeni v zaključnem delu naloge.

Diplomsko delo zaključuje sklep, v katerem so strnjene ugotovitve, ki izhajajo iz analize dela.

1 MEDNARODNA ORGANIZIRANOST

Mednarodna skupnost je univerzalna in vedno bolj medsebojno povezana. Temu se ne more izogniti nobena družba. Globalizacija in internacionalizacija vseh sestavin družbene reprodukcije sta povečali medsebojno odvisnost svetovnega gospodarstva in narekovali ustanovitev mednarodnih organizacij, ki se ukvarjajo s skupnimi globalnimi vprašanji razvoja trgovine, financ, monetarnih vprašanj, surovin ter sodelovanja na področju varovanja okolja, zaščite intelektualne lastnine ter zdravstvenih odkritij (Vrhunec, 1989).

Pobude za najrazličnejše sporazume lahko zasledimo v razvitih deželah in tudi v deželah v razvoju. Medtem ko so gospodarsko močnejše države zaznale v sporazumih določeno stopnjo varnosti, se ekonomsko šibkejšje članice zavedajo dejstva, da so lahko izločene, če se ne vključijo v katero od integracij vodilnih sil.

Obstaja več različnih opredelitev mednarodnega povezovanja, ki kažejo, da je integracija kompleksen pojem, ki ga je potrebno pravilno opredeliti. Jovanović (2005) ugotavlja, da so definicije mednarodnega gospodarskega povezovanja pogosto nejasno opredeljene in ne nudijo ustreznih orodij za lajšanje procesa integracij.

Kljub temu pa lahko vse to združimo pod splošno definicijo ekonomske integracije. Ta opredeljuje integracijo, kot sporazume večjih držav ali ekonomskih prostorov, s katerimi se države članice dogovorijo o medsebojnem odpravljanju ali odstranjevanju ovir ekonomskih tokov. Integracije so torej oblika mednarodne liberalizacije ekonomskega sodelovanja in izboljšujejo menjavo med državami članicami.

Oblike sodelovanja so se spreminjale in poglobljale od prvih začetkov ekonomskih integracij. Kot prave integracije moderne dobe štejemo le integracije, nastale po drugi svetovni vojni, ko so svet zajeli družbeni procesi, ki so preobrazili politične in gospodarske odnose med narodi (Archer, 2001).

To ne pomeni, da ekonomskih integracij pred tem ni bilo, vendar njihov obstoj v zgodovini ni dobro analiziran oziroma dokumentiran. Poleg tega je znano, da so bile ekonomske integracije pred drugo svetovno vojno zelo redke in sorazmerno vsebinsko preproste.

Po drugi svetovni vojni se je začela ideja o politični in gospodarski združitvi Evrope močneje izražati. Slika Evrope se je v tem času povsem spremenila. Ob vojaško poraženem nacizmu in fašizmu ter porušenju večine evropskih držav je Evropa prešla »zenit svoje pomembnosti«. Težišče politične moči se je v tem času preneslo na Združene države Amerike (v nadaljevanju ZDA), od katerih je postala v večji meri odvisna Zahodna Evropa, in na Zvezo sovjetskih socialističnih republik - ZSSR (v nadaljevanju Sovjetska zveza), ki si je ekonomsko podredila Vzhodno Evropo (Nečak, 2002, str. 7).

Že med vojno najdemo v federativnih načrtih odporniških gibanj v Evropi, to je pred političnimi argumenti za združitev evropskih držav, tudi gospodarske (Nečak, 2002, str. 8):

- nova Evropa mora temeljiti na ohlapnih povezavah, predvsem na področju gospodarstva in mednarodne delitve dela,
- novoustanovljena skupnost evropskih držav mora imeti pravico izdajanja skupnega denarja, ukinitve carinskih ovir, oblikovanja skupne zunanje politike...,
- Evropa ne bi smela pripadati Američanom, temveč mora biti dovolj močna, da ne postane območje, na katerega vplivajo druge države.

Te in podobne ideje so po vojni prišle ponekod bolj, drugod manj v nasprotje z ameriško vizijo evropskega gospodarskega povezovanja, ki je v celoti slonela na usmeritvah ameriškega gospodarstva na odpirajoči evropski trg. Po vojni so bile evropske države zaradi gospodarske izčrpanosti prisiljene k povezovanju, četudi je to potekalo neposredno pod ameriško zastavo. Zato so že ob koncu 40. let začela nastajati različna mednarodna povezovanja in številne organizacije (Nečak, 2002).

V tem času je bila, leta 1948, kot prva transatlantska organizacija¹ ustanovljena Organizacija za evropsko gospodarsko sodelovanje – OEEC. Ustanovljena je bila z namenom povojne pomoči Zahodni Evropi in z namenom nadaljnjega sodelovanja držav

¹ To so organizacije, ki so Evropo povezale z ZDA. Poleg OEEC, spadata sem še Zahodna zveza in Severnoatlantska unija.

na gospodarskem področju. Ta se je leta 1961 preimenovala v OECD in postala medvladna globalna organizacija, ki sprejema svoje članice na podlagi sprejetja njenih pogojev /pravil.

1.1 Mednarodne organizacije

Tako evropska kot globalna institucionalna arhitektura zahteva od držav aktivno delovanje v mednarodnih organizacijah, ki od svojih članic pričakujejo, da za upravljanje mednarodne skupnosti prevzamejo svoj del odgovornosti. Tako vidimo, da so vse države, tudi nevtralne, članice številnih mednarodnih organizacij, ki jim omogočajo doseganje različnih ciljev: ohranjanje mednarodnega miru in varnosti, pospeševanje trgovine, strateške prednosti itd.

Mednarodna organizacija v okviru diplomskega dela predstavlja institucijo, ki temelji na članstvu najmanj treh držav, med seboj povezanih s formalnim dogovorom (pogodbo), katerih dejavnosti potekajo v različnih državah (International organization, 2015).

Sestavne elemente mednarodnih organizacij lahko ugotovimo s pregledom bistvenih značilnosti. Poleg opaznih elementov, ki sicer niso potrebni pogoji v identificiranju mednarodnih organizacij, so pogosto pomembni tudi dodatni dejavniki, ki jih razlikujejo različni avtorji.

Judge (v Archer, 2001, str. 30) govori o osmih kriterijih, ki določajo mednarodno organizacijo:

1. Cilj organizacije mora biti mednaroden.
2. Članstvo je individualno ali kolektivno, dostopno za vse fizične in pravne osebe, ustrezno usposobljene za delovanje v okviru organizacije in s polno glasovalno pravico vsaj treh držav. Nobena izmed držav članic ne sme vplivati in kontrolirati odločanja v organizaciji.
3. Ustava mora poskrbeti za formalno strukturo in dati članom pravico za izvolitev organov upravljanja in drugih uslužbencev. Organizacija mora imeti svoj stalni sedež.
4. Uradniki iste države članice lahko uradujejo le določeno obdobje.
5. K proračunu organizacije naj bi materialno prispevale vsaj tri članice. Njihov namen ne sme biti ustvarjanje lastnega dobička.
6. Organizacije, ki organizacijsko sodelujejo z drugimi, morajo pokazati, da lahko obstajajo samostojno in izvolijo svoje vodstvo.
7. Na voljo morajo biti dokazi o tekočih dejavnostih organizacije.
8. Obstaja tudi nekaj negativnih meril: velikost, politika, ideologija, področja dejavnosti, geografska razporeditev (ki določa, ali je ustanovljeno mednarodna organizacija ali ne).

Razlage o tem, kaj so bistvene sestavine organizacij, so se spreminjale z razvojem teh. Kljub različnim predpostavkam avtorjev lahko izluščimo tri karakteristike, skupne vsem mednarodnim organizacijam (Archer, 2001, str. 33):

1. Članstvo

Mednarodna organizacija sestoji iz vsaj dveh ali več suverenih držav, članstvo v njih pa je omejeno na državo oziroma na njene uradne predstavnike (ministrstvo).

2. Cilj

Organizacija je ustanovljena s ciljem uresničevanja skupnih interesov njenih članic. Čeprav se včasih pripeti, da se daje prednost interesu ene izmed članic, to ne sme nikoli pripeljati do tega, da bi cilj organizacije postal uresničevanje interesa le ene izmed članic.

3. Struktura

Organizacija mora imeti formalno strukturo stalne narave, ustanovljeno s sporazumom in ustanovnim dokumentom – pogodbo.

Razvidno je, da so organizacije torej na nek način javne institucije, ki so nad ravnijsko posameznih narodov. Štejemo jih za del vladne strukture in jih zato tudi upoštevamo ob analizi rasti vloge države v mednarodni perspektivi. Prve mednarodne organizacije so ustanovili okoli leta 1820, vendar je začelo njihovo število hitro naraščati šele po 2. svetovni vojni. Danes imamo več kot 300 mednarodnih vladnih organizacij, zelo različnih velikosti in sestave.

1.2 Začetki ekonomske organiziranosti: od OEEC do nastanka OECD

Ideja o meddržavnem sodelovanju Evrope se torej ni prvič prebudila v 20. stoletju, vendar so dogodki tega časa odločilni za njihovo številčnejše ustanavljanje in pomembnejšo vlogo. Politični neredi in stanje v Evropi po letu 1947 so misel o njeni gospodarski in politični združitvi okrepili in spodbudili širjenje evropskih integracij, to je z namenom kontrole nad evropskimi gospodarstvi in preprečitvijo ponovitve krize, ki smo ji bili priča v 20. letih prejšnjega stoletja, to je ob koncu prve svetovne vojne.

V tem delu bo podrobneje predstavljeno zgodovinsko dogajanje in dejavniki, ki so vplivali na ustanovitev in razvoj OECD.

1.2.1 Obdobje po 2. svetovni vojni

Na nastanek OEEC je potrebno gledati v kontekstu časovnega obdobja. Razdejana Evropa neposredno po koncu druge svetovne vojne (l. 1945-1949): katastrofalne gospodarske razmere, vedno večja zaskrbljenost zaradi ekspanzionističnih teženj takratne Sovjetske zveze in ameriška želja po novi – multilateralni gospodarski kapitalistični ureditvi so zahtevale obnovo Evrope.

Marca 1947 so Združene države, kljub prepričanju o ne-vključevanju v evropske zadeve: »I am fully aware of the broad implications involved if the United States extends assistance to Greece and Turkey, and I shall discuss these implications with you at this time [...]«(Truman, 1947)² ponudile pomoč Grčiji in Turčiji v boju proti komunistični doktrini (The Truman doctrine, 2015).

Predsednik Truman je obema državam zagotovil 400 milijonov dolarjev pomoči in s tem prvič jasno izrazil ameriško protikomunistično usmeritev. To je začetek Trumanove doktrine, imenovane po predsedniku ZDA, Harryju Trumanu (1884-1972), po kateri so bile ZDA dolžne obvarovati integriteto majhnih držav pred gibanji, ki so jih podpirali

²V prevodu: [»Popolnoma se zavedam širših posledic, če Združene države razširijo pomoč na Grčijo in Turčijo, in zato se bom o teh pogovoril z vami /.../«].

"totalitarni režimi". Na tej podlagi je ameriški zunanji minister George Catlett Marshall (1880-1959) dne 5. junija 1947 predlagal Obnovitveni program za Evropo - ERP (angl. *European Recovery Program*), ki ga poznamo pod imenom Marshallov plan (Barbezat, 1997, str. 32).

Načrt je lansiral ideje ZDA o političnem in ekonomskem razvoju Evrope in s tem sprožil integracijske procese, ki so dosegli največji razmah ravno v Zahodni Evropi. V okviru Marshallovega plana so tako ZDA spodbudile ekonomsko okrevanje 17 držav Zahodne in Južne Evrope in oblikovale pogoje, v katerih bi demokratične oblike institucij lahko preživele (Barbezat, 1997). Plan je bil odprt za »vsako državo, ki si želi pomagati pri »ozdravitvi porušениh gospodarstev«. Sprejele so ga države Zahodne Evrope in zavrnile države Vzhodne Evrope, na čelu s Sovjetsko zvezo in z Jugoslavijo, in sicer iz povsem politično-ideoloških razlogov (niso dopustile ameriškega vpliva na njihovih tleh) (Vrhunec, 1989).

Cilji programa za obnovo Evrope so bili (Griffiths, 1997):

- zmanjšati vpliv komunizma oziroma zavreti proces krepitve levih strank v času, ko so bile množice socialno nezadovoljne,
- ustvariti močnega vojaškega zaveznika,
- ustvariti si ekonomsko močnega trgovinskega partnerja.

Kongres ZDA je, hkrati z izglasovanjem Marshallovega plana, ustanovil tudi Upravo za ekonomsko sodelovanje - ECA (angl. *Economic Cooperation Administration*), katere nalogo je predstavljal nadzor razdeljevanja sredstev plana evropskim državam in tesno sodelovanje z CEEC (angl. *Committee for European economic co-operation*)³ - predhodnico OEEC. Naloga CEEC je bila skrb za pravilno razdeljevanje pomoči in reševanje evropskega problema v celoti.

Marca 1948 so se članice CEEC sestale z namenom ustanovitve stalnega telesa, ki bi dodatno pospešilo sodelovanje in razdelitev Marshallove pomoči. Tako se je iz Marshallovega plana in konference 16-ih CEEC⁴ (angl. *Conference for European Economic Co-operation*) ustanovila organizacija za usklajevanje, razdeljevanje sredstev in koordinacijo planiranja, OEEC – Organizacija za Evropsko in ekonomsko sodelovanje. Ustanovitev OEEC⁵ je dejansko pomenila prelomni trenutek v združitvi zahodnoevropskih držav in v obnavljanju Zahodne Evrope.

Ob tem ne smemo pozabiti, da združevanje v Evropi ni potekalo samo na njeni, to je na zahodni polovici. Kot protiutež Marshallovemu planu (Vrhunec, 1989, str. 292-293) je bil na drugi strani ustanovljen SEV – Svet za vzajemno Ekonomsko pomoč (angl. *Council for mutual economic assistance*). Plurilateralna ekonomska organizacija je združevala vzhodnoevropske socialistične države: Sovjetsko zvezo, Bolgarijo, Češkoslovaško, Madžarsko, Romunijo (1949), Albanijo (1950) in Vzhodno Nemčijo (1951) z namenom

³ Ustanovljen 12. julija 1947, kot posledica konference, na kateri se je razpravljalo o medsebojnem sodelovanju.

⁴ Članice CEEC: Avstrija, Belgija, Danska, Francija, Grčija, Irska, Islandija, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Portugalska, Švedska, Švica, Turčija in Velika Britanija. Ob ustanovitvi OEEC se pridružijo še Svobodno tržaško ozemlje in na novo ustanovljena Zvezna republika Nemčija.

⁵ OEEC je bila ustanovljena 16. aprila 1948.

vloge koordinatorja pri medsebojni blagovni menjavi držav članic in njihovim trgovinskim sodelovanjem z drugim svetom.

1.2.2 OEEC

OEEC je postala edinstvena institucija, v kateri so sprejele članstvo vse zahodnoevropske države in katerih cilj je bil izdelati oceno potrebnih sredstev za obnovo in razvoj Evrope in evropske ekonomije. S tem je bil zagotovljen okvir, znotraj katerega so evropske države na različnih stopnjah razvoja, z različnimi težavami upravljanja na makroekonomski ravni, poskušale zgraditi skupni okvir za njihovo (ne vedno uspešno) gospodarsko politiko.

Sedež organizacije, ki jo v začetku sestavlja 18 članic, je bil Château de la Muette v Parizu, Francija. Članice OEEC so bile: Avstrija, Belgija, Danska, Francija, Grčija, Irska, Islandija, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Portugalska, Španija (od leta 1959), Švedska, Švica, Turčija, Velika Britanija in ZR Nemčija.

OEEC je postala stalna organizacija za gospodarsko sodelovanje z naslednjimi nalogami (OECD, 2015b):

- spodbujanje sodelovanja med državami članicami in njihove nacionalne proizvodnje pri programu obnove Evrope,
- razvoj trgovine znotraj Evrope z zmanjšanjem carin in drugih ovir za širitev trgovine,
- študijo izvedljivosti oblikovanja carinske unije in območja proste trgovine,
- večstranskostjo in liberalizacijo plačil,
- doseganje pogojev za boljšo izkoriščenost delovne sile.

Ekonomsko sodelovanje se je nadaljevalo v okviru OEEC tudi potem, ko je prenehala pomoč preko Marshallovega plana. Ob koncu leta 1951 so namreč vlade nekaterih zahodnoevropskih držav sporočile, da jim pomoč na podlagi Marshallovega plana ni več potrebna. Zahodnoevropska gospodarstva so si opomogla, organizacija, ustanovljena iz držav prejemnic pomoči, je tako postala organizacija pomembnih donatorov pomoči.

Pod uspehe OEEC lahko štejemo (Mahon & McBride, 2008):

- Sprostitev trgovine med državami članicami.
- Izpolnitev plačilne tehnike med evropskimi gospodarstvi. Evropske države so kmalu spoznale, da je najboljša možna pot vzpostavitve »evropske« konvertibilnosti glede na ameriški dolar skupna akcija. S tem namenom je 15 članic OEEC leta 1950 ustanovilo Evropsko plačilno unijo - EPU (angl. *European payment union*),⁶ ki je bila zamišljena kot pomožni plačilni mehanizem večstranskega kompenziranja med včlanjenimi državami. V svojem osemletnem obdobju delovanja je vplivala na zmanjšale »dolarskega prepada« in omogočila konvertibilnost večine evropskih valut. S tem je prispevala k razširitvi medsebojne trgovine, proizvodnih zmogljivosti in posledično k večji rasti.

Kljub temu pa moram poudariti, da za ključno konvertibilnost valut ni zaslužna le EPU, temveč predvsem sočasno politično spoznanje evropskih držav, da je najprimernejši način

⁶ Predstavlja zametek integracije na monetarnem področju.

za zmanjšanje stoletnih napetosti in delitev Evrope njeno politično in ekonomsko integriranje in da ima to številne pozitivne posledice (Mahon & McBride, 2008).

Kot navajata Mahon in McBride (2008) in OECD je do leta 1958 vzpostavitev skupnega trga in ukinitvev EPU ter ustanovitev Evropske skupnosti - ES usodno ogrozila delovanje in obstoj OEEC, saj se je istočasno z rastjo ES občutno manjšala vloga OEEC. K zmanjšanju njenih nalog je pripomogla tudi povečana vloga Severnoatlantske pogodbene zveze - NATA (angl. *North Atlantic Treaty Organization*), predvsem na račun zaostrenih razmer s poglobljanjem hladne vojne in s tem povezanih varnostnih vprašanj. Po premisleku je bilo vendarle sklenjeno, da OEEC ostaja in se ukvarja z evropskimi gospodarskimi vprašanji. Istočasno pa so bile razvite tudi različne avtonomne agencije, ki so izpopolnjevale in povečale področje delovanja OEEC.

S prenehanjem prvotne naloge razdeljevanja pomoči je bila organizacija obsojena na določene strukturne spremembe na področju plačil in trgovine. Spremenile so se tudi okoliščine, ki so botrovale začetnemu nečlanstvu ZDA v OEEC. Zahodnoevropska regija je v tem obdobju postala ena izmed najbogatejših na svetu in se je bila po mnenju četverice (ZDA, Francije, VB, ZRN) sposobna enakopravno kosati z Američani. Vse te spremembe so pripeljale do razširitve in preimenovanja organizacije v Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (angl. *Organization for Economic Cooperation and Development*), v katero je bilo vključenih 19 prvotnih evropskih članic, ZDA in Kanada.

Bilo bi nesmiselno, da bi nova morebitna organizacija podvajala liberalizacijske procese s področja Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini - GATT (angl. *General Agreement on Tariffs and Trade*)⁷. Zato je primarno področje nove organizacije, namesto trgovine, postalo ekonomsko sodelovanje

Tabela 1: Kronološki pregled razvoja OECD

Datum		Članice	Pridružene članice
16. 4. 1948	Ustanovitev OEEC – 18 članic	Avstrija, Belgija, Danska, Francija, Grčija, Islandija, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Portugalska, Švedska, Švica, Turčija, Velika Britanija, Zahodna Nemčija	
1949		Zvezna republika Nemčija	
1950			Kanada, ZDA
1958			Španija

»se nadaljuje«

⁷ Marshallov načrt je bil, poleg ustanovitve OEEC, tudi temelj za ustanovitev GATT (1949-1993) in EPU (1950-1958).

»nadaljevanje«

Datum		Članice	Pridružene članice
14. 12. 1960	Preoblikovanje v OECD	Avstrija, Belgija, Danska, Francija, Grčija, Islandija, Irska, Italija, Kanada, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Portugalska, Španija, Švedska, Švica, Turčija, Velika Britanija, ZDA, Zvezna republika Nemčija	
1964		Japonska	
1969		Finska	
1971		Avstralija	
1973		Nova Zelandija	
1994		Mehika	
1995		Češka	
1996		Južna Koreja, Madžarska, Poljska	
2000		Slovaška	
2010		Čile, Estonija, Izrael, Rusija*, Slovenija	
2013		Kolumbija, Latvija**	
2015		Kostarika, Litva***	

Legenda: *Kandidatka za članstvo od leta 2010; 12. 3. 2014 so bile aktivnosti za vključitev začasno prestavljene.

** Kandidatki za članstvo od leta 2013.

*** Kandidatki za članstvo od leta 2015.

2 OECD

OECD je torej nastal ob preobrazbi OEEC, in sicer z namenom zgraditve razvitih gospodarstev v državah članicah, izboljšanju učinkovitosti, širitvi proste trgovine in prispevanju k razvoju industrializiranih državah ter držav v razvoju.

Organizacijo lahko označimo kot nekoliko specifično. Za razliko od drugih primerljivih povezovanj - ni zakonodajno pristojna, se ne osredotoča na klasična zunanje-politična vprašanja in ne daje nikakršne finančne pomoči.

Razlika med OECD in drugimi mednarodnimi organizacijami je tudi v tem, da ne more ukazovati, kaj katera njena članica sme ali česa ne sme, temveč deluje predvsem na podlagi mehke zakonodaje: priporočil, smernic in medsebojnega pritiska (angl. *Peer pressure*), kjer države članice med seboj primerjajo izvajanje politik in na odkrit način izmenjajo stališča ter z neprestanim opominjanjem pritiskajo na tiste članice, ki skupnih zavez ne izvajajo oz. ne sledijo načelom organizacije.

Od Mednarodnega denarnega sklada (angl. *International Monetary Fund* – IMF), Svetovne banke (angl. *World Bank* - WB) in Združenih narodov (angl. *United Nations* – UN) jo loči tudi majhno število članic, trenutno omejeno na 34 držav (Tabela 1). Geografska bližina tržno usmerjenih zahodnoevropskih držav je bila od vsega začetka pomembno stičišče OEEC/OECD članstva in kljub širitvi so se še vedno najštevilnejše zastopane (21 članic).

2.1 Osnovne značilnosti sedanje OECD

Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj s sedežem v Parizu je bila s konvencijo ustanovljena 20. decembra 1960. Njene članice trenutno predstavljajo 18 procentov svetovnega prebivalstva, proizvajajo skoraj 63 odstotkov svetovnega BDP-ja ter opravijo tri četrtine svetovne trgovine.

Camps (v Mahon & McBride, 2008, str. 27) razdeli dolžnosti organizacije v prvih letih delovanja v tri skupine:

1. Prvi sklop nalog se nanaša na države članice. Te izhajajo iz visoke stopnje podobnosti in interakcije med industrijsko naprednimi gospodarstvi.
2. Drugi sklop nalog vključuje tretje države. Naloga izhajajo iz želje držav OECD po izboljšanju odnosa in uskladitvi strategije z drugimi »tretjimi« državam.
3. Zadnji sklop nalog teži k skladnosti in učinkovitosti mednarodnega gospodarskega sistema.

S spremenjenim načinom razmišljanja in razumevanjem dobrih politik ter strukturnimi spremembami v svetu so se spreminjale tudi naloge organizacije.

Glavne naloge organizacije so opredeljene na spletni strani Ministrstva za zunanje zadeve (v nadaljevanju MZZ) (MZZ, 2014):

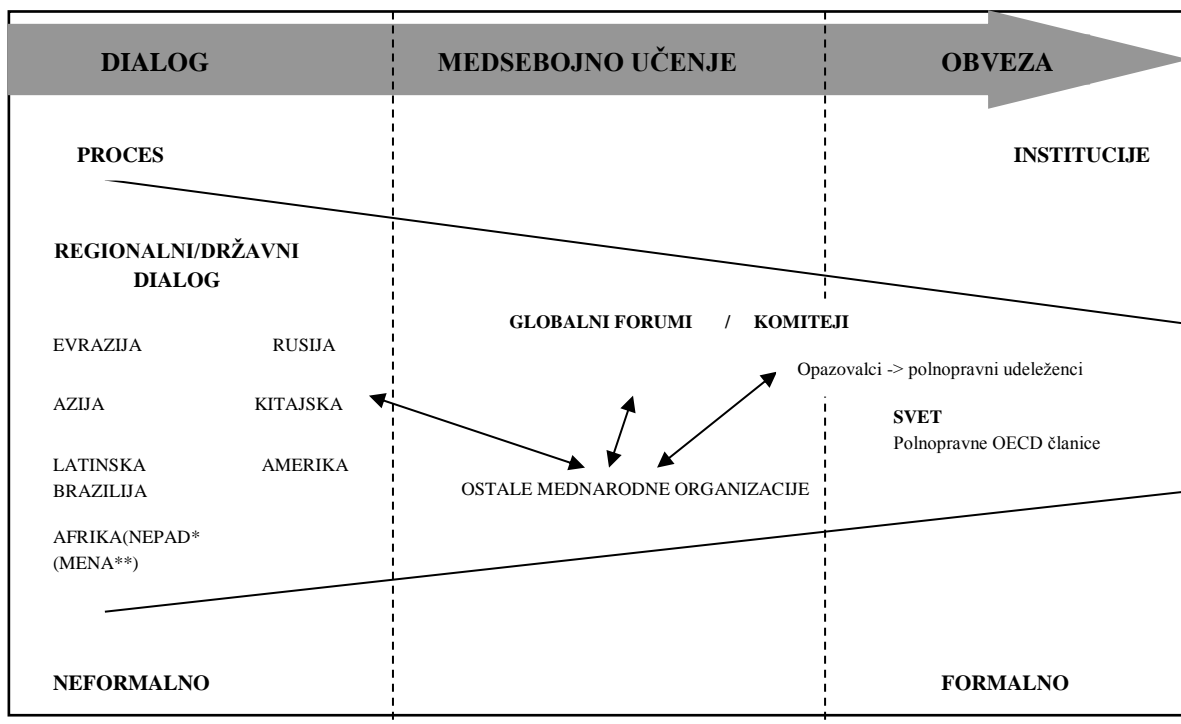
- oblikovanje svetovnih standardov in načel v gospodarskih in razvojnih politikah,
- širjenje politike za višjo gospodarsko rast, zaposlenost, naraščajoč življenjski standard in razvoj gospodarstev v državah nečlanicah,
- pospeševanje svetovne trgovine,
- raziskovalno delo na področjih gospodarskega in socialnega razvoja, okolja, znanosti in tehnologije, financ, davkov, svetovne trgovine, javne uprave ...,
- statistika, analitika,
- publicistika.

Delovanje organizacije je zelo razvejano (Slika 1). V skladu s strategijo, se glede na tip in obliko sodelovanja z OECD, države razvrščajo na:

- države članice,
- države, vključene v partnerski program s pridružitveno perspektivo,
- velike in za OECD pomembne države, ki ne izpolnjujejo temeljnih kriterijev za članstvo,
- države, ki se niso uvrstile v drugo skupino, so pa pripravljene in sposobne sodelovati pri oblikovanju in implementaciji OECD (status opazovalk),
- vse druge.

Poleg že naštetih oblik sodelovanja, je organizacija povezana tudi z mednarodnimi organizacijami in organi, kot so: Mednarodna organizacija dela (angl. *International Labour Organisation*-ILO), Evropska investicijska Banka (angl. *European Investment Bank* - EIB), Mednarodna agencija za atomsko energijo (angl. *International Atomic Energy Agency* - IAEA), Svetovna Banka in še nekateri organi Združenih narodov.

Slika 1: Sodelovanje v OECD

Legenda: *NEPAD (angl. *New Partnership for Africa*). Novo partnerstvo za razvoj Afrike, katerega naloga je prizadevanje za ustvarjanje dobrega naložbenega okolja.
 **MENA (angl. *Middle East and North Africa*). Program deluje na področju sproščanja domačih, regionalnih in tujih naložb kot gonilne sile za rast, stabilnost in blaginjo na področju Bližnjega vzhoda in severne Afrike.

Vir: OECD, *Investment Committee Brochure*, 2009.

Z vsem tem nudi OECD državam okolje, v katerem lahko vlade primerjajo svoje (politične) izkušnje, iščejo odgovore na skupne težave, se seznanijo s pridobivanjem (ne vedno) dobrih praks in imajo možnost usklajevanja domače in mednarodne politike.

Vidimo torej, da je OECD analitična organizacija, ki svetuje, daje usmeritve za optimalno vodenje makroekonomskih politik ter različnih ravni posameznih sektorskih politik. Delo OECD temelji na nenehnem spremljanju dogodkov v državah članicah in tudi zunaj območja OECD ter vključuje redne projekcije kratkoročnih in srednjeročnih gospodarskih gibanj. Igra posredniško vlogo in se preko različnih mehanizmov vključuje v nadzor držav članic (Horvat, 2010).

Organizacija je v letih svojega obstoja razvila različne metode primerjanja gospodarskega napredka držav članic in se uveljavila kot referenčna ustanova za merjenje njihovega napredka. Zelo koristne so statistične primerjave držav članic, njihovega gospodarskega napredovanja, socialne slike, okoljevarstvenih programov, znanosti, tehnologije, financ, davkov in razmerij v svetovni trgovini (Horvat, 2010).

OECD ni izključno ekonomska organizacija, saj poleg prvotne dejavnosti makroekonomskih vprašanj, preučuje tudi druge, kot je razvidno iz opisa področji delovanja v Prilogi 1. Izjema so le področja vojske, kulture in športa.

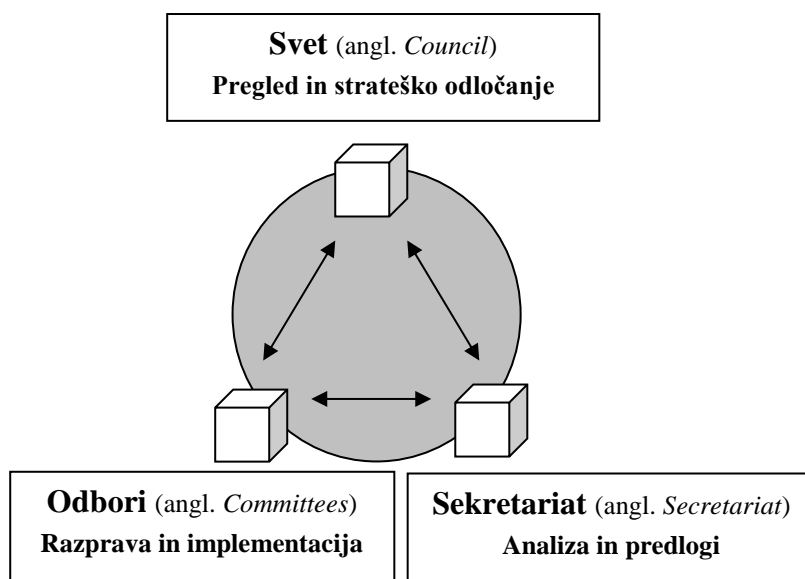
Z iskanjem povezav med različnimi področji in politikami poskuša doseči ekonomski razvoj, ki ne temelji le na rasti BDP, povečevanju in krepitvi izvoza, temveč tudi na gospodarskem in socialnem razvoju z ustvarjanjem novih delovnih mest, krepitve znanja in inovativnosti, rasti produktivnosti, povezovanje učinkovitosti ter nižje obremenitve okolja.

2.2 Organizacijska struktura

Upravljanje in delovanje te organizacije urejata Konvencija in Poslovnik OECD. Kot je razvidno iz Slike 2, OECD sestavljajo tri glavne strukture:

1. Svet
2. odbori
3. Sekretariat, povezuje ga generalni sekretar, ki je istočasno tudi predsednik Sveta.

Slika 2: Organizacijska struktura

Vir: OECD, About the OECD, 2015b.

Poslovnik predvideva splošna načela in smernice glede delovanja Sveta in vodij delegacij - stalnih predstavnikov pri OECD. Ta zahteva koherentnost in kontinuiteto zasedbe tako članov Sveta na ravni stalnih predstavnikov kot članov stalnih odborov, predvsem izvršnega. Predvideva tudi način intervencij ter nujnost koherentnih in jasnih stališč članov.

Najvišji organ je **Svet**, ki ga sestavljajo stalni predstavniki držav članic ter predstavnik Evropske komisije. Odločitve so sprejete s soglasjem vseh 34 članic, predstavnik Evropske komisije pa pri tem nima pravice glasovanja.

Svet spodbuja razmišljanje o splošnih ciljih in prihodnosti organizacije ter nudi stalno osnovo, odgovorno za:

- sprejemanje resolucij o delu OECD,
- dogovore s članicami, nečlanicami, mednarodnimi organizacijami in pol-avtonomnimi telesi,
- priporočila državam članicam in drugim državam in organizacijam,
- odločitve, ki so od vseh omenjenih institucij edine pravno zavezujoče.

Srečanja Sveta potekajo enkrat mesečno, po potrebi tudi večkrat.

Enkrat letno poteka srečanje na **ministrski ravni**, ki združuje tako predstavnike držav članic, partnerski držav (Brazilija, Kitajska, Indija, Indonezija, Južna Afrika) in različnih mednarodnih organizacij. Srečanje omogoča razpravljanje o ključnih vprašanjih, sklepi, sprejeti na njem pa so za članice zavezujoči. Istočasno z Ministrskim srečanjem pa se vsakoletno odvija tudi **OECD Forum**⁸, ki je javnega značaja. Ta poteka v obliki mednarodne konference in združuje civilno družbo, poslovni sektor, univerzitetno sfero ter najvišje predstavnike vlad in šefe držav. Na Forumu se razpravlja o najbolj perečih družbenih in gospodarskih problemih ter izzivih, s katerimi se srečuje družba.

Predstavniki vseh držav članic se srečujejo v posebnih **odborih** v okviru Sveta, kjer teče beseda o idejah in pregledu napredka na posameznih področjih: okoljske politike, trgovine, mednarodnih naložb, zaposlovanja, izobrazbe in finančnih trgov. Predstavniki se sestanejo enkrat letno (po potrebi tudi večkrat) in delijo ideje in izkušnje, primerjajo, ocenjujejo napredek na določenem področju in državi. Zavezani so, da s svojimi ugotovitvami prispevajo k delu sekretariata.

Sekretariat, ki ima sedež v Parizu, vodi delo OECD in opravlja naloge na dvoletni, operativni ravni. Sestavlja ga več kot 2500 članov: ekonomisti, statistiki, znanstveniki, pravniki in drugi strokovnjaki. Iz različnih držav Sekretariat, ki deluje v angleščini in francoščini, s svojim delom podpira dejavnost skupaj kakih 250 specializiranih odborov, delovnih skupin, izvedenskih skupin, ki so vsebinski nosilci posameznih področij. Zanje pa so odgovorni posamezni direktorati. Delo v Sekretariatu poteka vzporedno in v podporo delu odborov.

Pod okriljem OECD in njegovega Sekretariata delujejo tako imenovana **pol-avtonomna telesa**. Ta delujejo v skladu z določili OECD, a so pri svojem delu v veliki meri samostojna. Ta so (OECD, 2010):

- Center za razvoj (angl. *Development centre* – DEV)
- Projektna skupina za finančno ukrepanje (angl. *Financial action task force* - FATF)
- Mednarodna agencija za energijo (angl. *International energy agency* - IEA)
- Mednarodni prometni forum (angl. *International transport forum* - ITF)
- Agencija za jedrsko energijo (angl. *Nuclear energy agency* - NEA)
- Sahel in Zahodna Afrika (angl. *Sahel and West Africa Club* - SWAC)

⁸ V letu 2014 se je na OECD forumu zbralo preko 1900 udeležencev iz 70 držav, 200 govorcev in 200 novinarjev iz 25 držav.

Generalnega sekretarja izvoli Svet za obdobje petih let in zagotavlja ključno povezavo med državami članicami in analitično podporo s predsedovanjem Svetu in vodenju Sekretariata. Njegova naloga je, da predstavlja organizacijo svetu.

2.3 Finančna ureditev

OECD se financira iz držav članic na podlagi nacionalnih prispevkov ter ločenih prostovoljnih prispevkov za določene programe in projekte. Velikost proračuna in program dela organizacije je določen na dvoletni bazi in ga določi Svet⁹. S konvencijo je določeno, da višina denarnega prispevka ne vpliva na moč odločanja.

Proračun je za leto 2014 znašal 357 milijonov EUR in se deli na dva glavna dela¹⁰ (OECD, 2015c).

Prvi del (angl. *Part I Budget*) predstavlja 54 odstotkov celotnega proračuna (l. 2014, 193 milijonov EUR) in pokriva stroške, ki nastajajo pri delu članic: stroški posodabljanja podatkovnih baz, delo v odborih itd.

Nacionalni prispevek je določen proporcionalno glede na velikost države in moč njenega gospodarstva. Največji delež v prvi del proračuna prispevajo ZDA (22 %), sledi Japonska s 13 odstotki in Nemčija z okrog osmimi odstotki. Vložek Slovenije v ta del proračuna znaša 1,43 odstotka in je enak državam, ki so v organizacijo vstopile skupaj s Slovenijo (Priloga 2).

V **drugi del** proračuna (angl. *Part II Budget*) spadajo programi, financirani v skladu z lestvico prispevkov ali drugih sporazumov med sodelujočimi državami. Podobno kot pri prvem delu se tudi tukaj nekateri programi centra za sodelovanje z nečlanicami financirajo z dopolnilnimi prostovoljnimi prispevki držav članic, nečlanic in organizacij. V letu 2014 je ta delež proračuna znašal okrog 91 milijonov evrov.

Ločeno od rednega proračuna OECD se financira **Globalni forum za transparentnost in izmenjavo informacij na davčnem področju**. Ocena potrebnih sredstev za delovanje Globalnega foruma v letih 2010, 2011 in 2012 je znašala približno 2,9–3,0 milijone evrov letno.

3 SLOVENIJA IN OECD

Slovenija je članica različnih mednarodnih organizacij, katerih misije in cilji se medsebojno razlikujejo. Mednarodne vezi države so številčne in različne, s svojo vlogo se dotikajo delovanja države na različnih področjih. S tem posledično vplivajo tudi na naše vsakdanje življenje. Slovenija je članica več kot 250 različnih mednarodnih organizacij, katerih članstvo igra pomembno vlogo pri oblikovanju zunanje, gospodarske in obrambne vloge.

⁹ Glej poglavje 2.2 Organizacijska struktura OECD.

¹⁰ K proračunu prispevajo še pokojnine (57 milijonov EUR) in publikacije (13 milijonov EUR).

3.1 Vstop Slovenije v OECD

Pomen mednarodnega povezovanja se je v zadnjem času zaradi okoliščin, s katerimi se soočamo, spet povečal. Svet in z njim tudi Slovenija se je znašla v hudi gospodarski in finančni krizi, največji od konca druge svetovne vojne. Na novonastalo situacijo so se odzvale vse pomembne institucije, tudi OECD, saj oživitev gospodarstva brez usklajenega reševanja ni mogoča.

Tako je Slovenija v OECD vstopila z določenimi pričakovanji. Minister za zunanje zadeve Žbogar je v svojem govoru Svetu OECD poudaril, da bosta tako Slovenija kot OECD veliko pridobili druga od druge. Slovenija predstavlja dejavno članico z zelo specifičnim interesom, vplivom in znanjem o jugovzhodni Evropi. Istočasno pa je z vidika OECD Slovenija pomembna tudi kot zgled, saj je prva država iz območja nekdanje Jugoslavije s članstvom v OECD. Na drugi strani pa naj bi organizacija predstavljala Sloveniji odlično priložnost za promocijo ter uveljavljanje dolgoročnih strateških interesov v okviru evroatlantskih integracijskih harmonizacij, predvsem v luči ekonomske krize, terorizma, podnebnih sprememb in drugih izzivov, ki jih prinaša 21. stoletje (MZZ, 2010).

3.2 Razlogi za vključitev Republike Slovenije v OECD

Razlogi za prizadevanja in vstop Slovenije v organizacijo OECD so bili pred vstopom različni.

Prvič: OECD je organizacija, ki združuje skupine držav, ki iščejo odgovore na mnoge izzive in oblikujejo standarde na številnih različnih področjih (okolje, trgovina, inovacije, socialna vprašanja). Članstvo bo Sloveniji omogočilo sodelovanje pri oblikovanju in vzpostavljanju globalnih gospodarskih standardov, postala bo ena od oblikovalk pravil, ki jim pravimo mehko pravo in ki vodijo mednarodno skupnost ter urejajo praktično vsa že našeta področja.

Drugič: majhne države si ne morejo privoščiti institucije, ki bi naredila vse analize, ki jih opravi OECD, pa naj bodo tehnične analize, analize, namenjene trgu dela, šolskega sistema, zdravstvenega sistema. Slovenija je zato v položaju, ko lahko s članstvom pridobi zelo koristno analitično osnovo za politične in druge razvojne odločitve, ki jih bomo morali sprejemati v prihodnje. Veliko prednosti je tudi v analizah OECD, ki temeljijo na primerjalnem zbiranju podatkov in informacij, ki omogočajo širšo analizo, ne le v primerjavi z državami EU.

Tretjič: Slovenija je z vstopom in članstvom pridobila vse pravice in obveznosti, ki izhajajo iz Konvencije OECD. Kot je v intervjuju za RTV izjavil nekdanji generalni sekretar OECD D.J. Jonson lahko Slovenija kritizira vse članice ne glede na njihovo velikost ter politično in ekonomsko moč, njena beseda pa bo imela enako težo kot beseda preostalih držav (Tomovič, 2010). Čeprav njegova izjava temelji na principih delovanja OECD-ja, pa je zelo idealizirana, saj realnost pokaže, da je ta enakopravnost samo na papirju.

Četrtrič: s petdesetimi leti delovanja ima organizacija veliko zalogo akumuliranega kapitala na vseh področjih svojega delovanja¹¹, ki je s članstvom odprt tudi Sloveniji. S svojimi predhodnimi izkušnjami ji tako lahko Sloveniji pomaga pri izboljšanju delovanja različnih področij.

Petič: za Slovenijo je bilo že povabilo leta 2007 velik zunanjepolitični uspeh in mednarodno priznanje dosežene stopnje gospodarskega razvoja. S članstvom je bilo pričakovano, da se status razvite, varne države le še potrdi. V percepciji potenciranih vlagateljev naj bi Slovenija postala varnejša lokacija za njihove naložbe, saj se bo članstvo pokazalo na dodatnem izboljšanju investicijskega in kreditnega finančnega ratinga.

3.3 Slovenija kot članica OECD

Ena od prednostnih področij prepoznavnosti in uveljavljanja Slovenije v tujini je članstvo in sodelovanje z mednarodnimi institucijami. Pomemben dejavnik predstavlja sodelovanje ne samo pri dvostranskih povezavah, temveč tudi pri multilateralnih, predvsem na področju vključevanja v mednarodne organizacije.

OECD spada med tako imenovane omejene mednarodne organizacije, rezervirane le za določen ožji krog držav, ki morajo za vstop izpolnjevati določene pogoje.

Predpogoj za povabilo je bilo izpolnjevanje treh osnovnih kriterijev (MZZ, 2012):

1. odprto gospodarstvo
2. demokratični pluralizem
3. spoštovanje človekovih pravic

Poleg predpogojev je morala Slovenija ustrezati tudi omenjenim merilom, ki določajo, da mora biti nova članica "enakomisleča" in "pomemben igralec", prispevati mora k "skupni koristi", obstajati pa morajo tudi ustrezni "globalni razlogi" za članstvo. Ta merila je po navedbah MZZ izpolnjevala. K povabilu v članstvo pa je v največji meri prispevalo ravno njeno delovanje v mednarodnih institucijah: njen vstop v območje evra, predsedovanje Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi, v Varnostnem svetu Združenih narodov, v Svetu guvernerjev IAEA (Slovenija dobila povabilo v OECD, 2007).

3.3.1 Razvoj medsebojnih odnosov

Republika Slovenija je 18. junija 2010 z ratifikacijo sporazuma o pristopu in s Konvencijo o OECD v Državnem zboru RS zaključila notranje postopke za izpolnitev pogojev, potrebnih za članstvo v OECD. Kot je razvidno iz Tabele 2, ki prikazuje časovni potek vključevanja v letu 2010, pa je Slovenija postala polnopravna članica šele 21. julija 2010 z objavo v Uradnem listu ter z deponiranjem listin pri francoskem zunanjem ministrstvu.

¹¹ Glavna področja delovanja so zapisana v Prilogi 1.

Tabela 2: Časovni pregled vključevanja Slovenije v OECD v letu 2010

Datum	Korak
21. januar	Podpis Sporazuma o privilegijih in imunitetah
1.-2. april	Zaključna pristopna misija OECD
22. april	Zaključek obravnav (upravljanje podjetij)
27. maj	Uradno povabilo RS k članstvu v OECD
maj	Ratifikacija Sporazuma o privilegijih in imunitetah
1. junij	Podpis Sporazuma med RS in OECD
junij	Udeležba na ministrskem zasedanju OECD s statusom de facto članice
18. junij	Ratifikacija Sporazuma o povabilu in konvencije o OECD v Državnem zboru RS
21. julij	Notifikacija ratifikacije Sporazuma o povabilu ter deponiranje listine o pristopu h Konvenciji o OECD
21. julij	Polnopravno članstvo v OECD

Vir: Državni zbor RS, Poslanska vprašanja in pobude, 2010.

Iz zgodovine ugotovimo, da je bila Slovenija posredno vključena v OECD v okviru nekdanje skupne države Jugoslavije, ki je imela od leta 1961 poseben status »opazovalke«. (Reinada, 2009, str. 423). Z razpadom Jugoslavije je bil sporazum, ki je urejal ta status, razveljavljen. Po sklepu OECD pa nasledstvo statusa opazovalke ni bilo mogoče za nobeno izmed novonastalih držav na območju nekdanje Jugoslavije (MZZ, 2002).

Tako si je Slovenija od svoje osamosvojitve prizadevala za ponovno vzpostavljanje odnosov z OECD. Na spletni strani MZZ navajajo, da je začetno sodelovanje zajemalo udeležbo v sklopu različnih tematskih programov in sodelovanj v splošnem programu za srednjo in vzhodno Evropo, saj v času oblikovanja posebnega programa - PIT za štiri višegrajske države (Poljsko, Češko, Slovaško in Madžarsko), ki je pomenil pripravo na polnopravno članstvo v organizaciji, vendar Slovenija še ni bila mednarodno priznana samostojna država (MZZ, 2002).

V letu 1996 je Slovenija zaprosila za članstvo v organizaciji, toda organizacija se je pri institucionalnih vprašanjih, vse od širitve na Slovaško (2000), vrsto let ukvarjala predvsem z vprašanjem reorganizacije in nove umestitve organizacije v globalnem okviru. Nadaljnji širitvi so nasprotovale predvsem neevropske države članice: Kanada, Avstralija in Japonska, ki so v članstvu novih (evropskih) držav videle izgubo kontinentalne uravnoteženosti. Kljub temu je organizacija ostala odprta na selektivni podlagi, nove države sprejema predvsem na podlagi izpolnjevanja dveh meril: "pomemben dejavnik" in "vzajemna korist" (Lacić, 2006).

Vlada RS je nujnost intenzivnega sodelovanja z OECD izrazila večkrat, čeprav je bilo to v času nekaterih vlad in priprav na vstop v EU (2004) postavljeno na stranski tir. Da bi spodbudili spremembe, je bila na MZZ ustanovljena Medresorska delovna skupina za vstop RS v OECD¹². V času pogajanj je skrbela za usklajevanje, načrtovanje, vodenje in spremljanje izvajanja nalog Slovenije, ki izhajajo iz pristopnega programa OECD, ter za poročanje vladi o napredku pogajanj. Pristopni proces se je začel maja 2007 z uradnim

¹² Naslednica Medresorske delovne skupine za sodelovanje RS z OECD, ustanovljene 1999.

povabilom Sveta OECD, s sprejetjem Pristopnega programa (angl. *Accession roadmap*) in Izhodiščnega memoranduma (angl. *Initial memorandum*) (MZZ, 2011).

Od oktobra 2008 do aprila 2010 so potekale obravnave na 18 odborih in sedmih delovnih telesih OECD, kjer je Slovenija izkazala pripravljenost in sposobnost za članstvo v skladu s pristopnim programom. Obseg slovenske pripravljenosti se je ocenjevala na različnih področjih: od korporativnega upravljanja, javnih financ, znanstvene in tehnološke politike, okolja in konkurence do potrošniških zadev, informacijskih in komunikacijskih tehnologij, trga dela in upravljanja v javnem sektorju (Slovenijo od članstva v OECD loči le še nekaj formalnih korakov, nove članice bodo na slovesnosti sprejete v četrtek, 2010).

S pristopom so tako prenehali vsi prejšnji sporazumi, na podlagi katerih je RS v določenih organih OECD sodelovala kot nečlanica, sedaj sodeluje v njih kot članica.

Pri tem moram poudariti, da je prišlo do slovenskega vstopa v OECD precej pozno. Pri vstopu nas je prehitela marsikatera država, ki se po razvitosti ni nahajala pred Slovenijo.

Kot je razvidno iz opisanega poteka razvoja medsebojnih odnosov med Slovenijo in OECD, lahko pripišemo pozen pristop več dejavnikom. V prvi vrsti je bilo to posledica nezainteresiranosti nekaterih vlad za članstvo. Prav to in politično ideološki razlogi, predvsem predsodek zoper vzhodnoevropske države, in prepričanje slovenske politike, da Slovenija ne sodi v to skupino, je pripeljalo do tega, da je zamudila prvi val vstopa v OECD, to je skupaj z drugimi višegrajskimi državami (Kramberger, 2009). Drugi razlog je ta, da se je organizacija po obsežnem širjenju v začetku 90. let prejšnjega stoletja ukvarjala predvsem z lastno reorganizacijo in posledično ni sprejemala novih članic. Tretji dejavnik, s katerim se je morala soočiti Slovenija, je bilo nasprotovanje neevropskih članic OECD o sprejetju novih evropskih držav v organizacijo. Neevropske države so se pritoževale, da je v organizaciji že tako preveč evropskih članic in da bi bilo večjo pozornost potrebno posvečati državam izven evropskega kroga in tistim državam, ki so večji akterji v svetovnem gospodarstvu (Slovenija dobila povabilo v OECD, 2007).

Po nekaterih navedbah naj bi vstop v OECD Sloveniji koristil predvsem v času tranzicije, kot je to uspelo drugim članicami višegrajske četverice, predvsem Poljski in Češki, vendar pa to še ne pomeni, da nam članstvo v današnjem času ne prinaša določenih koristi (Slovenija dobila povabilo v OECD, 2007). Te bom podrobno predstavila in analizirala v naslednjih poglavjih diplomskega dela.

3.3.2 Organiziranost Slovenije v OECD

Za nadaljnje razumevanje vsebine dela in kot pomoč pri ocenjevanju stroškov, ki jih ima Slovenija s članstvom, želim v nekaj stavkih pojasniti tudi splošno znana dejstva o organiziranosti Slovenije OECD.

Organiziranost Republike Slovenije kot članice OECD je podobna kot v primerljivih državah glede na velikost in oddaljenost od sedeža, to je v Parizu. Za učinkovito delovanje RS v OECD poteka usklajevanje vsebinskih udeležb, prioritet, stališč v okviru (MZZ, 2012):

- stalne medresorske delovne skupine za zadeve OECD v Ljubljani,

- stalnega predstavništva RS pri OECD v Parizu.

1. Koordinacija v Ljubljani

Ministrstvo za zunanje zadeve je osrednja vladna točka za zadeve z OECD. S sklepom vlade Republike Slovenije je bila, zaradi reorganizacije dela vlade z 12. 7. 2012, na novo ustanovljena Stalna medresorska delovna skupina za zadeve OECD na operativni ravni (v nadaljevanju SMDS).¹³

SMDS je bila ustanovljena z namenom usklajevanja stališč in uresničevanja pravic in nalog RS Slovenije kot polnopravne članice OECD. Njena naloga je celovita obravnava aktualnih vprašanj, ki se nanašajo na delovanje Slovenije v OECD in usklajevanje stališč RS do dokumentov in drugih aktov OECD.

Temeljne naloge SMDS za zadeve OECD so (MZZ, 2015):

- obravnava strateških vprašanj, povezanih s članstvom v OECD;
- oblikovanje stališč RS do posameznih dokumentov in drugih zadev OECD;
- obravnava skupnih vprašanj OECD in EU ter uskladitev stališč;
- določitev letnih prioritet Republike Slovenije v OECD;
- obravnava vsebinskih področij, ki zadevajo pristojnosti več resorjev in vladnih služb;
- uskladitev in določitev seznama odgovornih ministrstev in vladnih služb ter njihovih predstavnikov, ki zastopajo RS v posameznih odborih OECD;
- obravnava predlogov za posebne preglede in analize, ki niso vključeni v redni program OECD in se ne krijejo iz članarine;
- obravnava predlogov za vključitev v prostovoljne programe OECD;
- obravnava predlogov za dogodke, misije in drugo sodelovanje z OECD;
- poročanje Vladi RS o uresničevanju obveznosti, ki izhajajo iz članstva.

2. Stalno predstavništvo RS pri OECD v Parizu (angl. *Permanent Delegation of the Republic of Slovenia to the OECD*)

Ustanovljeno je bilo z namenom zagotavljanja optimalnega delovanja in zastopanosti pri OECD. Stalno predstavništvo, ki ima s sedež v Parizu, je začelo delovati oktobra 2010.

Naloge stalnega predstavništva RS pri OECD so (MZZ, 2012):

- zastopanje RS v Svetu OECD in v njegovih stalnih odborih (izvršni odbor, proračunski odbor in odbor za zunanje zadeve),
- stalno sodelovanje in komunikacija s sekretariatom OECD in direktorati OECD glede na prednostne vsebine in naloge RS v OECD,
- sodelovanje v EU koordinaciji v okviru OECD na ravni stalnih odborov in stalnih predstavništev,
- priprava ministrskega sveta OECD in odborov OECD na ministrski ravni,
- redno obveščanje o obravnavanih zadevah na svetu OECD, stalnih odborih,
- o odprtih zadevah, povezanih z zastopanjem RS v OECD.

¹³ Prva stalna medresorska delovna skupina za zadeve OECD na operativni ravni je bila ustanovljena s sklepom Vlade Republike Slovenije 23. 9. 2010.

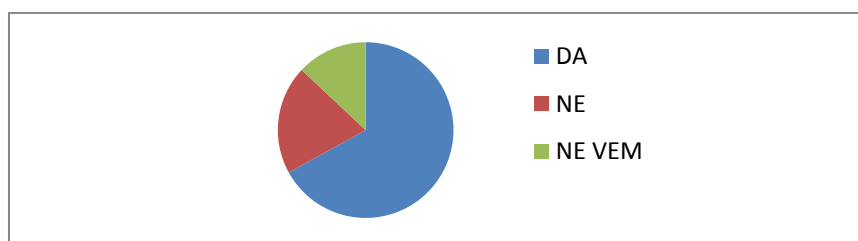
Vsebinski odbori so v pristojnosti posameznih organov in resorjev, ki morajo zagotoviti sodelovanje svojih predstavnikov iz prestolnice. Stalno predstavništvo praviloma ne nadomešča predstavnikov iz prestolnice.

3.4 Pregled pričakovanih obveznosti in prednosti pred vstopom v organizacijo

Če vemo, da OECD sprejema svoje članice po načelu medsebojne koristi, se nam pojavi vprašanje o tem: zakaj je bil cilj Slovenije polnopravno članstvo in kaj je članstvo prineslo Sloveniji.

Vstop Slovenije v OECD je bil v splošnem sprejet z odobravanjem. Pozitivno ga je ocenil politični vrh, kot dobrodošlega pa so ga označili tudi gospodarstveniki. Glede na telefonsko raziskavo, izvedeno leta 2010 pri časopisu Delo, se je tudi nestrokovna javnost strinjala s tem, da je vstop Slovenije v OECD koristen. Iz Slike 3 je razvidno, da vidi vstop kot koristen več kot 67 odstotkov anketiranih, medtem ko je imelo le 20 odstotkov vprašanih negativno mnenje, najmanjši delež (13 odstotkov) vprašanih pa o tem ni imelo izoblikovanega mnenja. Vprašanje v anketi ni bilo celovito in daje samo del odgovora o koristnosti vstopa Slovenije v OECD. Iz pomanjkljive ankete ne morem zaključiti, na kakšni podlagi so vprašani izoblikovali svoje mnenje in po katerih kriterijih so ocenil, ali je vstop v OECD za Slovenijo koristen ali ne.

Slika 3: Grafični prikaz koristnosti vstopa v OECD

Legenda: DA - vprašani se strinjajo s tem, da je vstop v OECD za Slovenijo koristen.

NE - vprašani vidijo vstop Slovenije v OECD kot nekoristen.

NE VEM - vprašani nimajo izoblikovanega mnenja.

Vir: Koristi vstopa Slovenije v OECD, 2010.

Sporazum o vstopu med Slovenijo in OECD določa privilegije, imunitete in ugodnostih, ki se podeljujejo za sodelovanje v tej organizaciji. S tem se je RS zavezala k prevzemu vseh obveznosti iz članstva v OECD – vseh ciljev, obvez in zavez iz Konvencije o OECD in njenih dopolnilnih protokolov, predpisov, ki jih je organizacija sprejela v zvezi s svojim upravljanjem in delovanjem, finančna pravila in izkaze ter delovne metode OECD. Z vstopom je Slovenija tudi sprejela zavezanost vsem pravnim aktom OECD (MZZ, 2011).

3.4.1 Obveznosti članstva

Glavni **obveznosti** ob vstopu sta bili:

1. plačilo letne članarine;
2. priprava poročil na 6 ključnih področjih OECD¹⁴.

Stroški članstva so predstavljali največ kritik na račun slovenskega vstopa. Ker vstop v OECD prinaša dodatne obremenitve za nacionalni proračun, je še posebej zanimiva vrednost letnega prispevka, ki ga moramo plačati v proračun zveze v obliki članarine, in pa drugi stroški, ki nastanejo zaradi sodelovanja v neobveznih dejavnostih in telesih OECD. Slovenija je že v preteklosti s statusom udeleženke, opazovalke in ad hoc opazovalke delovala v velikem številu odborov in dostopala do večine podatkov v okviru OECD. S tem je že v pristopnem obdobju plačevala določen prispevek. S povabilom k članstvu je Slovenija začela plačevati določeno premijo - stroške pristopa, ki so v treh letih (2007-2010) skupaj znašali 4.85 milijona evrov.

S polnopravnim članstvom mora članica vsakoletno plačevati obvezno **članarino**, ki jo država prispeva v skupni proračun organizacije in ni predmet pogajanj. Način izračunavanja je bil sprejet v okviru finančne reforme OECD leta 2008. Ključ za izračunavanje članarine posamezne države v prvi del proračuna temelji na velikosti in ekonomski moči države.

Poleg letnega prispevka članarine v kategorijo neposrednih stroškov spadajo tudi stroški sodelovanja v **programih**, ki delujejo pod okriljem OECD. Ta sodelovanja se financirajo izven članarine, iz proračunskih postavk sodelujočih organov. Slovenija je bila tako že pred članstvom vključena v Center za raziskave in inovacije - CERI, Program za mednarodno ocenjevanje učencev - PISA, Program skupnih ukrepov za lokalni razvoj gospodarstva in zaposlovanja - LEED, Center za učinkovita učna okolja - CELE, Svetovni forum za transparentnost in izmenjavo podatkov za davčne namene, Upravljanje institucij v visokem šolstvu - IMHE, Poseben program za nadzor kemikalij in Odbor za jeklo (MZZ, 2012).

Stroški članstva zagotovo niso zanemarljivi. Višina teh je za vsako državo specifična, zato bi morala vsaka članica primerjati analizo skupnih stroškov z analizo koristi, ki jih ima s polnopravnim članstvom.

Za članstvo v OECD mora država sprejeti visoke standarde glede mednarodnega poslovanja podjetij, finančnih transakcij, upravljanja podjetij, podkupovanja v mednarodnih poslovnih transakcijah, kakovosti javne uprave, sociale, okolja ter nekaterih specialnih področij, kot so na primer jedrska varnost, kemijska varnost in internet. Standardi OECD so lahko tudi zahtevnejši od standardov EU, saj vključujejo merila najrazvitejših svetovnih držav, kot so ZDA, Kanada in Japonska. Ena od temeljnih koristi članic tega elitnega foruma je možnost izmenjave izkušenj in dobrih praks med državami in vladami, še posebej na področju priprave in izvedbe strukturnih reform (MZZ, 2012).

¹⁴ Glej Glavna področja delovanja, opisana v Prilogi 1.

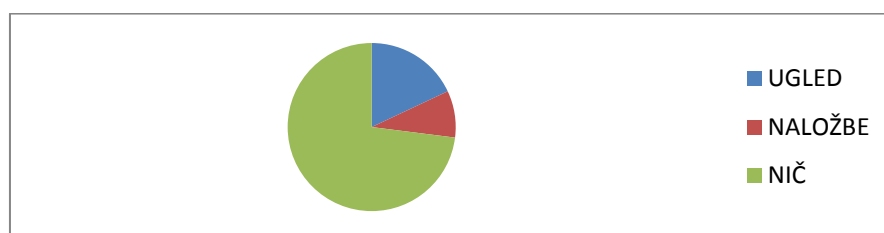
Vsako povezovanje prinaša po eni strani omejitve in odrekanja, po drugi pa nesporne prednosti. O tem, kako vidijo članstvo in njegove prednosti za Slovenijo politiki, ekonomisti in javnost, bo predstavljeno v nadaljevanju.

3.4.2 Pričakovane prednosti članstva ob vstopu

RS je torej s članstvom v organizaciji pridobila priznanje za razvoj demokratičnih načel, tržnega gospodarstva in mednarodnega delovanja. Vendar članstvo, po besedah takratnega ministra Žbogarja, ne sme biti samo po sebi cilj, temveč sredstvo, ki nam bo pomagalo k izboljšanju nekaterih politik in različnih področij države.

Prednosti naj bi bile predvsem v povečanju ugleda države, naložbah in obsežnem analitičnem pomenu. V spletni anketi, to je na spletnem portalu SiOL, so ljudi spraševali, kaj po njihovem mnenju prinaša članstvo v OECD. Kot je razvidno iz Slike 4, je večina vprašanih v anketi menila, da nam vstop v OECD ne bo prinesel praktično nič (73 %); 18,2 odstotkov anketiranih meni, da je pozitiven vpliv predvsem na povečanju ugleda države ter na povečanju naložb (9 %).

Slika 4: Grafični prikaz pričakovanih koristi članstva v OECD

Vir: Kaj bo Slovenija dobila s članstvom v OECD?, 2010.

Primerjava obeh anket (Slika 3 in 4) pokaže, da so mnenja anketirancev v nekakšnem nasprotju¹⁵. Iz Slike 3 je razvidno, da je kar 67 odstotkov vprašanih odgovorilo, da se strinjajo z vstopom Slovenije v OECD, istočasno pa so v večini (73 %) izrazili mnenje, da nam članstvo v OECD ne bo prineslo nič koristnega. Na podlag tega se ponovno pojavi vprašanje, ali laična javnost dovolj dobro pozna organizacijo, njene prednosti in pomanjkljivosti.

Pričakovanja Slovenije v tem obdobju lahko strnemo v 6 točk:

1. Z vstopom v OECD smo se zelo dobro umestili v **mednarodni gospodarski prostor, kar bo nedvomno koristilo našim podjetjem in mednarodni menjavi**. Članstvo v OECD bi tako lahko imelo pozitiven vpliv na prepoznavnost Slovenije v določenih delih sveta (Đerić, 2010).

Članstvo sicer ne bo imelo takega vpliva, kot ga je imel vstop v EU in evrsko območje. Z vstopom v EU se je povečalo trgovanje Slovenije z državami članicami EU, predvsem na račun odpravljenih in poenostavljenih administrativnih in tehničnih ovir, olajšal pa se je tudi dostop do tujih trgov: nabavnih in prodajnih ter trgov kapitala. Članstvo v OECD

¹⁵ Poudariti moram, da v telefonski raziskavi časopisa Delo in anketi spletnega portala SiOL, niso sodelovali isti anketiranci.

ne ponuja koristi, v smislu brezcarinskega trgovanja in cenejših posojil, je pa izredno pomemben posvetovalni organ za ekonomske politike, preko katerih vpliva tudi na izvoznike (Pivk, 2010).

Državam članicam je ponujen dostop do informacij, ki so na voljo samo gospodarskim subjektom v članicah, omogočajo pa hitrejši in lažji vstop na trge članic, na katerih pa se preskrbujejo potrošniki z največjo kupno močjo. S pomočjo članstva se bo tako povečala prepoznavnost slovenskega gospodarstva v svetu, to je kot razvita družba z močnim gospodarstvom. To pa je za slovenska podjetja dobra in konkurenčna prednost in dobra popotnica za osvajanje novih trgov, predvsem na področju trgov Bližnjega in Daljnega vzhoda, katerim OECD posveča veliko pozornost (Pivk, 2010).

Vse to daje Sloveniji možnost, da razširi svoje trgovanje na radij, večji od Evropske unije.

2. Drugič, **prestižna podoba države**, uvrščene v klub najrazvitejših, spodbuja zaupanje. Tuji naložbeniki pojmujejo članstvo gostiteljice neposrednih tujih naložb (v nadaljevanju NTI) v OECD kot jamstvo za korektne obravnave, saj je to edina mednarodna organizacija, ki je glede tujih naložb sprejela tudi nekaj zakonov - »pravil igre«, ki jih morajo članice upoštevati (Đerić, 2010).

NTI predstavljajo prevladujočo obliko poslovnega vlaganja v tujino, saj predstavljajo tujemu investitorju možnost dolgoročne in aktivne vloge. Pospeševanje NTI predstavlja enega od osrednjih orodij ekonomsko-razvojne politike države. Logično je torej pričakovati porast tujih investicij. To dokazujejo nekateri primeri starih članic (Španije, Portugalske, Poljske, Češke, Slovaške).

3. Z vstopom v OECD se bo **izboljšala prepoznavnost RS**, njen **poslovni ugled** in temu sledeča **boniteta**. OECD nudi državam članicam forum za izmenjavo izkušenj in informacij o uspešnih in neuspešnih rešitvah, ki se ponujajo na različnih področjih.

Po vstopu v OECD ne pričakuje Slovenija velikih sprememb ratinga in donosnosti naložb potencialnih investitorjev, vendar bi dolgoročno vseeno moralo priti do cenejšega dostopa do nekaterih vrst kapitala in virov financiranja.

4. Za delovanje sodobne družbe je ključnega pomena **visokokakovostno delovanje statističnih institucij in njihovih podatkov**. OECD dosega ravno na tem področju visoke standarde in priznanja, saj je v zadnjih petdesetih letih prerasel v eno največjih mednarodnih raziskovalnih, statističnih in analitično-svetovalnih stičišč držav.

OECD spada med največje svetovne založnike knjig na področju ekonomije. Kot je zapisano na njihovi spletni strani, organizacija vsako leto objavi več kot 250 knjig, 40 posodobljenih statističnih baz podatkov, istočasno pa še več tisoč tabel, dokumentov in člankov (OECD 2015b).

5. Z vstopom lahko računamo na **pomoč in podporo pri učinkovitejšemu vodenju države v obliki priporočil**. Ob vstopu v OECD smo se zavezali k spoštovanju usmeritev in priporočil, ki jih opredeljuje organizacija. Organizacija nudi Sloveniji dostop do celotnega intelektualnega kapitala organizacije, ki vključuje vse znanje,

zbrano v organizaciji, izkušnje, organizacijske in tehnološke rešitve ter strokovne sposobnosti. Istočasno pa daje sodelovanje z drugimi članicami možnost in priložnost, da se primerja, uči in da izmenjuje izkušnje z najbolj razvitimi državami na svetu.

Članstvo nudi možnosti za (Vlada RS, 2010):

- neposredne primerjave izkušenj pri vodenju politik,
- iskanje rešitev za skupne izzive,
- prepoznavanje in izmenjavo dobrih praks,
- lažjo koordinacijo domačih in mednarodnih politik.

6. Istočasno se nam je odprla **možnost sodelovanja v Mednarodni agenciji za energijo (IEA)**, ki državam članicam svetuje glede energetike, zagotavlja zanesljive podatke in je z vodenjem obširnega programa raziskovanj ključna tovrstna organizacija.

3.5 Presoja posledic slovenskega članstva: 2010-2015

Slovenija je že v okviru pristopa izboljšala delovanje in sprejela nekatere ukrepe, ki jih je mogoče strniti na področja: javne uprave, jedrske varnosti, šolstva, kmetijstva, okolja, gospodarstva, transporta, razvoja na lokalni ravni. Izpolnitev priporočil in obvez je bila pogoj članstva. V tem kontekstu lahko izpostavimo sprejetje Zakona o upravljanju kapitalskih naložb Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 38/2010), ki predstavlja enega največjih uspehov Slovenije med pripravami na vstop.

Letos mineva pet let, odkar je Slovenija postala polnopravna članica OECD: da so odnosi med Slovenijo in OECD odlični ter da je bilo narejenega veliko dela, ocenjuje tako slovenski politični vrh kot generalni sekretar OECD, A. Gurría.

Da bi ugotovili, kakšen učinek ima sodelovanje v OECD na Slovenijo, moramo primerjati pričakovanja¹⁶ z dejanskim dogajanjem v tem časovnem obdobju. Pri tem me je zanimalo predvsem, ali je bilo zaznati kakršnokoli spremembo ob vstopu ter kako je vplivalo članstvo na uresničevanje omenjenih slovenskih pričakovanj.

3.5.1 Stroški

Za sodelovanje v mednarodnih organizacijah letno nameni Slovenija za članarine preko 30 milijonov evrov, OECD pa se po višini članarine uvršča v sam vrh. Kot je razvidno iz Tabele 3 vplača Slovenija največ za članstvo in za njeno dejavnost v ZN ter v skupni proračun zveze NATO. Slovenija za sodelovanje v nekaterih mednarodnih finančnih institucijah (IMF, WB, EIB, IBD), in sicer po podatkih finančnega ministrstva, ne plačuje članarine, temveč sodeluje v njih kot delničarka, torej z vplačilom kapitala (Članarine v mednarodnih organizacijah Slovenijo stanejo več kot 30 milijonov evrov, 2014).

Izhodiščni prispevek Slovenije za desetletno obdobje (2008-2018) je določen na višino 2,4 milijona evrov. Ta sklep je Slovenijo postavil v neugoden položaj, saj trend njene gospodarske rasti in velikost BDP, glede na druge članice OECD, nimata nobenega vpliva na določitev višine njenega prispevka.

¹⁶ To so pričakovanja, ki jih je imela Slovenija pred vstopom v OECD in so predstavljena v točki 3.4.2.

Tabela 3: Letne članarine in prispevki za članstvo v mednarodnih organizacijah

Organizacija	Letna članarina v evrih
Organizacija združenih narodov	5.788.949
NATO in obramba EU	4.468.940
Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj	2.729.577
Svet Evrope	644.685
Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE)	261.449
Organizacija združenih narodov za izobraževanje, kulturo in znanost (UNESCO)	251.000
Mednarodna organizacija dela	253.890
Svetovna trgovinska organizacija	238.571

Legenda: Navedeni podatki veljajo za leto 2010.

Vir: A. Svenšek, Članarine državo letno stanejo več kot 12 milijonov evrov, 2010.

Osnovno članarino OECD poravnava Ministrstvo za zunanje zadeve. Letna obveznost RS za leto 2014 je znašala 2,8 milijonov evrov, v to so vključene obveznosti iz prvega in drugega dela proračuna ter dodatni proračun za pokojnine. Prostovoljne programe krijejo posamezni resorji iz svojih postavk, kar velja tudi za stroške službenih poti.

Slovenija mora dodatno plačevati stvari, ki se ne krijejo iz rednega dela programa OECD. To so (MZZ, 2012):

- vsebinski pregledi (Teritorialni pregled, Pregled inovacijske politike, Pregled javnega sektorja ipd), ki jih OECD pripravi za Slovenijo in se financirajo iz proračunske postavke naročnika;
- strošek za sodelovanje NEA, to je v velikosti 20.000 evrov letno. Letna članarina se določa na podlagi proračuna NEA in količnika, izračunanega za vsako državo članico;
- sodelovanje v Globalnem forumu, v okviru katerega plačuje prispevek, ki je kombinacija fiksne letne članarine, to je v višini 15.300 evrov, in progresivnega prispevka glede na lestvico in višino BDP. V letu 2010 je ta prispevek okvirno znašal 16.519 evrov.

Težke gospodarske razmere, v kakršnih se je znašla Slovenija, so se pokazale tudi pri pokrivanju stroškov in delovanju Slovenije v okviru OECD:

- Ministrstvo za finance zaradi razmer ni bilo naklonjeno poviševanju proračuna OECD in mase plač oziroma poviševanju plač, zaposlenih v organizaciji.

Slovenija se tako že po prispevku v prvi del proračuna uvršča višje kot nekatere države v boljšem položaju (npr. Avstrija in Danska), saj njen prispevek znaša 1,43 odstotka, kar jo postavlja na 21. mesto med državami članicami (Priloga 2);

- pomanjkanje finančnih sredstev za udeležbo na sestankih OECD. Resorji se sestankov udeležujejo v zmanjšanjem številu, nekatere pa po svojih zmožnostih pokrije tudi stalno predstavništvo RS pri OECD. Situacija je privedla celo do tega, da so bili nekateri odbori, kot odbor za jeklo, odbor za inovacije in podjetništvo, odbor za turizem, brez udeležbe predstavnikov iz Slovenije.

Stroški Slovenije kot članice OECD so dokaj visoki v primerjavi s stroški v drugih organizacijah. Poleg obvezne članarine, prispevkov za sodelovanje v določenih programih, moramo k stroškom prišteti tudi zagotavljanje kadrovskih virov¹⁷, ki omogočajo nemoteno delovanje Slovenije v okviru OECD.

3.5.2 Mednarodna trgovina

Slovenija je morala za članstvo v OECD izpolnjevati vse pogoje Odbora za trgovino OECD, katerega glavne naloge so ukvarjanje z vprašanji zunanje trgovine in povezanimi vprašanji, ki vplivajo na odprtost globalnih in nacionalnih trgov.

Slovenija ima izvozno orientirano gospodarstvo, pri čemer sta uvoz in izvoz močno odvisna od rasti oziroma padca trgovine njenih trgovinskih partnerjev. Podatki o blagovni menjavi posamezne države spadajo predvsem v majhnih in odprtih gospodarstvih med najpomembnejše kazalnike uspešnosti.

Svetovna kriza je tako na Slovenijo najmočneje vplivala preko mednarodne menjave. Zmanjšanje tujega povpraševanja (predvsem nemškega) v letu 2009 je privedlo do padca izvoza za 9 odstotkov in uvoza za kar 26 odstotkov glede na prejšnje leto. Nato pa sta tako izvoz kot uvoz konstantno naraščala. V obdobju 2009-2013 so bile vrednosti uvoza več čas višje od izvoza. Primanjkljaj v blagovni menjavi je dosegel najvišjo vrednost v letu 2011, ko je znašal okrog 1,5 milijarde evrov.

Trend se je obrnil v letu 2013 in okrepil v prvi polovici 2014. Kot ugotavljajo na Statističnem uradu Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS), je bila za slovensko blagovno menjavo v letu 2014 značilna hitrejša rast izvoza v primerjavi z uvozom. Slovenija je v letu 2014 izvozila za 23,04 milijarde evrov blaga, uvozila pa za 22,645 milijarde evrov. Presežek v blagovni menjavi s tujino je v tem obdobju znašal 393,7 milijona evrov, pokritost uvoza z izvozom pa je bila kar 102 odstotna (SURS, 2014).

Tabela 4 nam pokaže, da sta se ob vstopu v OECD, to je leta 2010, tako izvoz kot uvoz povečala za okoli 1,5 odstotka. Ob tem tudi vidimo, da je izvoz Slovenije v letu 2014 za kar 23 odstotkov višji kot leta 2010, uvoz pa se je v tem obdobju povečal za 12 odstotkov. Kot ugotavljajo na SURS, je povečanje izvoza predvsem posledica nadaljevanja rasti izvoza v države članice EU, in sicer ob upočasnjem zmanjševanju izvoza v države, ki niso članice EU (SURS, 2014).

Tabela 4: Uvoz in izvoz ter trgovinska bilanca Slovenije v obdobju 2009-2014

V mrd EUR	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Izvoz	16.269,370	18.639,344	20.999,296	21.060,768	21.548,704	23.049,280
Uvoz	17.275,937	20.100,586	22.555,089	22.077,660	22.114,150	22.683,390
Trgovinska bilanca	-1.065,970	-1.451,245	-1.555,794	-1.016,975	-565,446	365,890

Vir: Statistični urad republike Slovenije, Izvoz, uvoz in trgovinska bilanca Slovenije, letno, 2015.

¹⁷ Glej poglavje 3.3.2 Organiziranost Slovenije v OECD.

Slovenija opravi večino svoje blagovne menjave z evropskimi državami (90 %). Med temi je bilo v letu 2014, opravljene 76 odstotkov s članicami EU¹⁸. V preučevanih letih ostajajo naše najpomembnejše trgovinske partnerice še vedno: Nemčija, Hrvaška, Avstrija, Francija in Italija.

Ob vstopu v OECD so bile želje osredotočene na razširitev trgovinskega sodelovanja tudi na druge celine in neevropske države, ki so članice OECD. Vendar podatki kažejo, da predstavlja trgovina z neevropskimi državami le majhen delež menjave (10 %).

Pregled trgovanja z drugimi celinami pokaže, da Slovenija največ trguje z Azijo ter Severno in Srednjo Ameriko. Blagovna menjava Slovenije z ZDA je dosegla največjo rast v obdobju 2010-2015. Izvoz blaga je v letu 2014 znašal 463,3 milijona evrov, kar je 32 odstotkov več kot leta 2010 (296,4 milijona EUR), medtem ko ostaja uvoz v vseh teh letih približno enak. Pri uvozu blaga je največji napredek pri Kitajski, saj se je ta v letu 2014, to je glede na leto 2010, povečal za 40 odstotkov. Izvoz se je sicer povečal za 36 odstotkov, vendar še vedno ostaja nizek (139,4 milijona EUR). Tudi Rusija spada med pomembne izvozne trge za slovenske izvoznike: v letu 2014 je izvoz znašal 996.702 milijona evrov, kar je 82 odstotkov več kot v letu 2010 (Izvozne priložnosti po državah, 2015.)

Blagovna menjava z drugimi neevropskimi državami OECD (Mehika, Južnoafriška republika, Čile...) je zanemarljiva.

3.5.3 Neposredne naložbe

Neposredne tuje naložbe - NTI so po priporočilih OECD opredeljene kot tiste tuje naložbe, ki imajo namen vzpostaviti trajne ekonomske odnose in izvajati učinkovit vpliv na upravljanje. OECD poudarja, da so NTI ključni element mednarodnega gospodarskega povezovanja, saj ustvarjajo neposredne, stabilne in dolgotrajne vezi med gospodarstvi. Istočasno pa spodbujajo prenos tehnologije in znanja med državami.

Po oceni Odbora za gospodarstvo Državnega zbora RS v preteklih letih Slovenija ni izkoristila potenciala za neposredne tuje naložbe. Kot glavne ovire pri tem se omenja zaprtost slovenskega gospodarstva in togost poslovnega okolja, predvsem zaradi številnih administrativnih in regulatornih ovir. OECD je tako že leta 2011 izdal priporočilo Sloveniji za izboljšanje okolja za tuje investitorje, saj bi prijaznejše okolje povečalo NTI in s tem vplivalo na gospodarsko rast.

V tem obdobju so članice OECD, tudi Slovenija, sprejele različne ukrepe z namenom pridobivanja in pospeševanja NTI. Slovenija je s spremembo Zakona o spodbujanju tujih neposrednih investicij in internacionalizacije podjetij¹⁹ – ZSTNIIP-D (Ur l. RS, št. 17/15) sprejela določene dejavnosti za spodbujanje investicij:

- brezplačna ponudba informacijskih, svetovalnih ali drugih storitev tujim investitorjem,
- trženje Slovenije in njenih regij kot lokacije za investicije
- promocija podobe Slovenije in njenih regij kot lokacij za investicije,

¹⁸ V to skupino prištevamo od leta 2013 tudi Hrvaško.

¹⁹Ta je spremenjen in dopolnjen Zakon o spodbujanju tujih neposrednih investicij in internacionalizacije podjetij – ZSTNIIP (Uradni list RS, št. 86/04).

- analiziranje konkurenčnega položaja Republike Slovenije kot lokacije za investicije in predlaganje sistemskih ukrepov za njegovo izboljšanje,
- dodeljevanje finančnih spodbud za investicije,
- opravljanje drugih nalog, ki prispevajo h krepitvi konkurenčnosti Republike Slovenije kot lokacije za investicije.

Omenjeni ukrepi naj bi zagotavljali pogoje za večji obseg vlaganja tujih investitorjev, vendar je na podlagi napisanega težko sklepati, v kakšni meri so in bodo v prihodnosti našete dejavnosti vplivale na tokove NTI.

Vrednost vhodnih NTI v Sloveniji se je najbolj povečala v obdobju 2010-2012. V letu 2013 se je spet nekoliko zmanjšala (3,5 %) in je ob koncu leta 2013 znašala 8.926,0 milijona evrov. V primerjavi z letom 2010 so se vhodne NTI povečale za 12,5 odstotka (za 943,1 milijona EUR). Kot kaže Tabela 5 so bila precej boljša gibanja v letu 2014, saj so prilivi lastniškega kapitala znašali 1.373,6 mio evrov, kar je skoraj 3,3 krat več kot v letu 2013. To povečanje naj bi bilo predvsem posledica ponovnega zagona privatizacije in večje prodaje lastniških deležev v slovenskih podjetjih (UMAR, 2015).

Neposredne naložbe Slovenije v tujino se že od leta 2009 zmanjšujejo. V petletnem obdobju je bilo zmanjšanje 16 odstotno. Ob koncu leta 2013 so znašale 5.171,6 milijona evrov, kar kaže na 10 odstotno znižanje v primerjavi z letom 2012 (5.709,9 mio EUR). Po oceni Banke Slovenije naj bi bilo to povezano z izgubo povezanih gospodarskih družb, s slabitvijo naložb oziroma prevrednotenjem nepremičnin na nabavno vrednost (BS, 2014).

Tabela 5: Tokovi in stanja vhodnih in izhodnih NTI v obdobju 2009-2015

Vhodne NTI						
V mio EUR	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Stanje ob koncu leta*	7.827,8	7.982,9	8.880,1	9.248,6	8.926,0	n. p.**
Priliv lastniškega kapitala	127,1	449,9	63,2	334,1	421,3	1.373,6
% BDP	21,6	22,0	24,1	25,7	24,7	n. p.**
Izhodne NTI						
Stanje ob koncu leta*	6,143,3	6.097,4	6.048,8	5.709,9	5.171,6	n. p.**
Priliv lastniškega kapitala	491,4	181,0	240,7	383,9	423,1	129,7
% BDP	17,0	16,8	16,4	15,9	14,3	n. p.**

Legenda: *Stanja po načelu smeri naložbe in po metodologiji BPM6, ki je zamenjala BPM5.

** n. p. - ni podatka

Vir: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, Poročilo o razvoju 2015, 2015, str.130.

Med državami investitorkami imajo največje vrednosti vseh tujih neposrednih naložb države EU (82 %). Med njimi je še vedno najpomembnejša investitorica Avstrija, čeprav se je višina njenih NTI v letu 2013, glede na 2010, zmanjšala (iz 47,9 % na 34,9 %). Druge

pomembne investitorke ostajajo v vseh teh letih iste, s približno enakim deležem: Švica, Italija, Francija in Nemčija.

Največje prejemnice slovenskih NTI so države nekdanje Jugoslavije. Delež se je od leta 2010 (64,4 %) še povečal in sedaj znaša 75,1 odstotka. Največ tujih naložb so imeli slovenski vlagatelji tako na Hrvaškem z 1.444,7 milijona evrov (27,9 % vseh naložb v tujini). Sledita še Srbija (23,2 %), Bosna in Hercegovina (9,2 %) ter Makedonija (7,8 %). Izven trga nekdanje Jugoslavije je v letu 2013 največ slovenskih NTI imela Ruska federacija. Te so znašale 359,9 mio evrov oziroma 7 odstotkov vseh slovenski naložb (BS, 2014).

Ne glede na pričakovanja Slovenije ob vstopu v OECD ostajajo razmeroma nizke tako vhodne kot izhodne NTI. To postavlja Slovenijo med države OECD z najnižjim stanjem in najnižjim povečanjem NTI. Tudi glede na delež NTI v BDP se Slovenija nahaja na repu držav OECD.

3.5.4 Bonitetna ocena in spreminjanje zahtevane donosnosti slovenskih obveznic

Članstvo v OECD je pomenilo za državo vstop med gospodarsko najrazvitejše države, ki spoštujejo najvišje standarde na področju gospodarskih in razvojnih politik. Iz tega je izhajalo, da so države članice OECD avtomatsko države z nizkim tveganjem, zato imajo na mednarodnih finančnih trgih boljši rating oziroma ocene deželnega tveganja glede na države nečlanice (Lacić, 2006).

Tako je bilo ob vstopu Slovenije v OECD večkrat izraženo, da je članstvo odlična priložnost za povečanje ugleda države in za zvišanje bonitetne ocene s pozitivnimi učinki na kapitalskih trgih, to je pri zadolževanju države (T. K. B, 2010). Kljub pričakovanjem, da Slovenija z vstopom v OECD ne bo izgubljala bonitetne ocene, pa se je izkazalo ravno nasprotno.

Bonitetne agencije imajo pomembno vlogo na današnjih finančnih trgih, saj vrednotijo kreditno sposobnost finančnih instrumentov in njihovih izdajateljev (med slednje spadajo tudi države).

Bonitetna ocena države temelji na podlagi petih ocen: politične, ekonomske, zunanje, fiskalne in monetarne ter nam pove, kakšna je sposobnost in pripravljenost države, da vrne svoje dolgove pravočasno in v celoti. Države so izdajateljice vrednostnih papirjev (več kot 40 % izdanih obveznic na kapitalskih trgih pripada državnim obveznicam) na mednarodnih trgih in tako njihova bonitetna ocena vpliva na vse druge izdajatelje znotraj države (banke, zasebna podjetja, finančne institucije) (How we rate sovereigns, 2013).

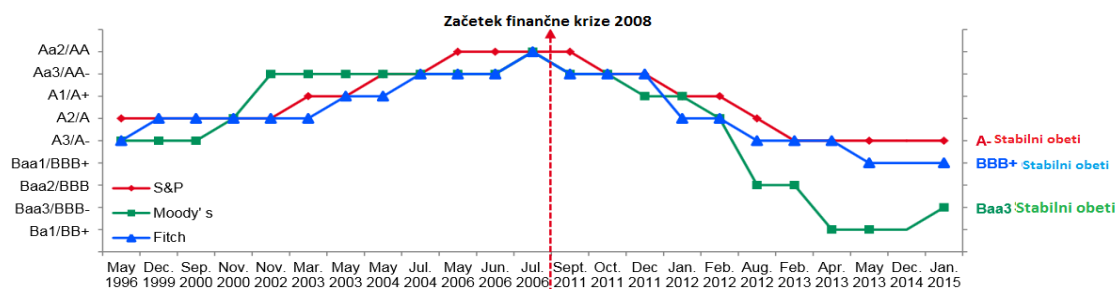
Sprememba bonitetne ocene je posledica spremenjenega stanja v državi, spremenljivke, ki najbolj vplivajo na bonitetno oceno države, so: realna rast BDP, BDP na prebivalca, proračunski primanjkljaj in javni dolg. Poslabšanje že naštetega je vplivalo tudi na bonitetno oceno Slovenije v zadnjih letih.

3.5.4.1 Bonitetna ocena Slovenije

V obdobju med letoma 2008 in 2011 so bonitetne agencije podeljevale Sloveniji visoko oceno, in sicer med AA oz. Aa2 (Slovenia: Slovenia credit rating, 2015). Nato so sledila obdobja zniževanj. Prvo znižanje se je zgodilo kmalu po vstopu v OECD, in sicer leta 2011, razlogi so ležali v državni dokapitalizaciji največje slovenske banke in s tem obremenitvi državnega proračuna. Med leti 2011 in 2013 so se zgodila dodatna nižanja, in sicer najprej zaradi politične krize v državi, podkapitaliziranosti slovenskega bančnega sistema, nato pa še zaradi naraščajočega državnega dolga in zamud pri strukturnih reformah. Bonitetna hiša Moody's je v letu 2013 znižala oceno za dve stopnji, in sicer z Baa2 na Ba1. S tem je padla ocena v območje naložbe visoke tveganosti (Slika 5) (UMAR, 2014).

V letu 2014 so se obeti bonitetnih hiš spremenili iz negativnih v pozitivne, to je s povišanjem Moody's ocene (iz Ba1 na Baa3 in stabilni obeti). V začetku leta 2015 je Slovenija zapustila skupino visoko tveganih držav. Povišanje ocene iz špekulativne na investicijsko raven je posledica napredka pri fiskalni konsolidaciji in stabilizacije bančnega sektorja. Z zvišanjem bonitete vse tri bonitetne agencije uvrščajo Slovenijo med države z nizkim tveganjem (Moody's zvišal bonitetno oceno Sloveniji, razlog tudi boljše politično ozračje, 2015).

Slika 5 : Gibanje bonitetne ocene S&P, Moody's in Fitch za Slovenijo od leta 1996-2015

Vir: Ministrstvo za finance, *Investor Presentation: Republic of Slovenia, 2015.*

Znižanje bonitetne ocene za 5 (Fitch), 7 (Moody's) in 4 (S&P) stopenj v obdobju 2008-2014 je prineslo Sloveniji negativne posledice, kajti z nižjim ratingom se je zviševala tveganost vrednostnega papirja, posledično so se zviševali tudi stroški zadolževanja, kar pomeni povišanje javnega dolga v odnosu do bruto domačega proizvoda.

3.5.4.2 Primerjava spreminjanja ratinga med članico in nečlanico OECD

Da bi lahko ugotovila, ali ima vstop in članstvo Slovenije v OECD vpliv na gibanje bonitetne ocene, sem primerjala Slovenijo z državo, ki še ni polnopravna članica OECD²⁰.

Za primerjavo sem izbrala baltsko državo Latvijo, za katero sem ocenila, da ima s Slovenijo največ skupnih točk. Čeprav je Latvija velika za tri Slovenije, jo tako kot Slovenijo štejemo med majhno gospodarstvo. Obe državi štejeta približno enako število

²⁰ Latvija je kandidatka za članstvo v OECD.

prebivalcev, družijo pa ju tudi podobna zgodovina. Tako Latvija kot Slovenija sta samostojnost pridobili istega leta (1991), hkrati pa sta istočasno vstopili tudi v Evropsko unijo (2004). Poleg tega pa je gospodarstvu obeh držav močno prizadela kriza.

Za nadaljnjo primerjavo moramo najprej analizirati gibanje bonitetne ocene Latvije za izbrano obdobje 2009-2015. Sesutje nepremičninskega trga in finančna kriza, ki je močno prizadela gospodarstvo države, je v letu 2009 povzročila večkratno zaporedno znižanje bonitetnih ocen države. Agencija S&P je tako februarja 2009 znižala bonitetno oceno za dve stopnji, iz BBB na BB+, temu sta sledili še znižanji agencije Moody's (iz A3 na Baa1) in Fitch (iz BBB- na BB+) (Rating: Latvia Credit rating, 2015) Obeti so bili pri vseh bonitetnih agencijah negativni. To je bilo predvsem posledica tega, da je kljub pridobljeni mednarodni pomoči obstajala velika možnost poslabšanja gospodarskega stanja v državi.

Vlada Latvije je v letu 2010 začela z izvajanjem ukrepov za izhod iz krize. Ti so zajemali stabilizacijo javnih financ, finančnega sektorja, izboljšanje delovanja javne uprave, izpeljavo nekaterih strukturnih reform (davčne, zdravstvene, izobraževalnega sistema) in konsolidacijo javnih financ, kar je imelo pozitiven vpliv na ponovni zagon gospodarstva.

S sprejetimi ukrepi si je Latvija povrnila zaupanje finančnih trgov, ki so jim sledila tudi zvišanja ocen vseh bonitetnih agencij. V obdobju 2010-2012 je, marca 2011, najprej dvignil bonitetno oceno Fitch, in sicer na BBB-, Moody's pa je junija oceni Baa3 obet spremenil iz stabilnega v pozitivnega. Med vsemi agencijami je v teh letih najnižjo oceno podeljevala S&P, in sicer BB+, kar že sodi v špekulativni razred. Bonitetno oceno je iz špekulativnega na investicijski razred (iz BB+ na BBB) dvignila šele maja 2012 (Egilitis, 2012).

Po letu 2012 so na dvig ratinga vplivale predvsem spremembe, ki so bile posledica izpolnjevanja konvergenčnih (maastrichtskih) kriterijev²¹ za vstop Latvije v območje evra²².

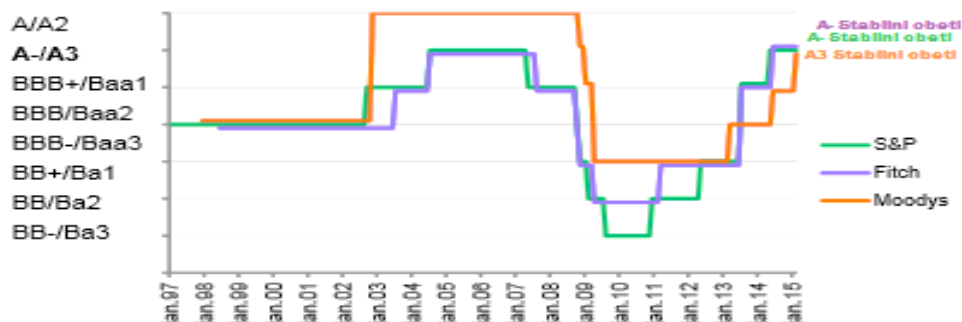
Agencija S&P je Latvijo, to je v letu 2014, ocenila z bonitetno oceno A-, kar jo postavlja na raven iz leta 2007. Temu zvišanju je naprej sledila bonitetna agencija Fitch, ki je povišala oceno iz BB+ na A- (s stabilnimi obeti), ter ne nazadnje še Moody's, ki je februarja 2015 povišal oceno za 4 stopnje (iz Baa1 na A3) (Rating: Latvia credit rating, 2015).

Kot vidimo iz Slike 6 se je rating Latvije v zadnjih dveh letih precej izboljšal. To je predvsem posledica pričakovane gospodarske rasti, urejenih in pozitivno ocenjenih javnih financ, nizke ravni javnega dolga (med najnižjimi v evroobmočju) ter pričakovanj o tem, da se bo proračunski primanjkljaj ohranjal na nizki ravni (FM Republic of Latvia, 2015).

²¹ Konvergenčni kriteriji se nanašajo na doseganje: nizke stopnje inflacije, zdravih javnih financ, nizke stopnje obrestnih mer, stabilnih tečajev valut.

²² Latvija je v evrsko območje vstopila 1. 1. 2014.

Slika 6: Gibanje bonitetne ocene S&P, Moody's in Fitch za Latvijo od leta 1997-2015

Vir: Treasury Republic of Latvia, Latvia Investor presentation, 2015.

V izbranem obdobju (2009-2015) sta se tako Slovenija kot Latvija pridružili mednarodni integraciji. Slovenija je postala članica OECD julija 2010, Latvija pa se je januarja 2014, kot osemnajsta članica, pridružila evroobmočju.

Spremljanje gibanja bonitetnih ocen (Slika 5) pokaže, da vstop Slovenije v OECD ni imel večjega vpliva na gibanje bonitetne ocene, oziroma je bil ta minimalen. Bonitetne agencije niso obravnavale članstva v OECD kot okoliščino, ki bi lahko pomagala k višjemu ratingu države.

Nasprotno se je zgodilo pri Latviji (Slika 6). Približevanje evrskemu območju in izpolnjevanje kriterijev, potrebnih za sprejem evra, je vplivalo na spremembo bonitetnih ocen. Bonitetne agencije so že leta 2012 podeljevale Latviji višje bonitetne ocene zaradi približevanja vstopu v evrsko območje. Izkušnje iz drugih držav kažejo, da se takoj, ko se država pridruži evrskemu območju, njena bonitetna ocena poveča za eno ali dve stopnji (MF of the Republic of Latvia, 2013). To se je zgodilo tudi pri Latviji.

Iz tega se pokaže, da OECD nima takšnega vpliva na gospodarstvo in rating države, kot ga ima vstop v druge organizacije, v tem primeru v evrsko območje.

3.5.4.3 Donosnost desetletne državne obveznice

Dana kreditna ocena oziroma rating države vpliva tudi na vrednosti zahtevanih donosnosti državnih obveznic. Slovenija je pričakovala, da ji bo članstvo prineslo določen status in okrepilo njeno politično-ekonomsko verodostojnost (predvsem povečanje ugleda in ratinga), kar bi pomenilo nižjo zahtevano donosnost slovenskih obveznic in s tem zniževanje stroškov zadolževanja (Slovenija je dobila povabilo v OECD, 2007).

Zahtevana donosnost desetletnih slovenskih državnih obveznic se je skozi obdobje 2010-2015 spreminjala pod vplivom specifičnih domačih dejavnikov in tudi zunanjih dejavnikov, ki so vplivali na donosnost v vseh izpostavljenih državah evrskega območja. Zahtevane donosnosti slovenskih obveznic so se zaradi neizvajanja strukturnih reform in počasne konsolidacije javnih financ v letu 2011 začele gibati podobno kot v skupinah ranljivih držav. Zahtevana donosnost je tako novembra 2011 presegla mejo 7 odstotkov, kar po ocenah Evropske centralne banke (v nadaljevanju ECB) predstavlja mejo izgube dostopa do finančnih trgov (BS, 2011).

Donosnost se je znižala šele v prvih mesecih leta 2012 (na 5,06 %) predvsem zaradi refinanciranja EBC. Ponovnemu zvišanju na 7 % so v tem letu botrovale zaostrene bančne razmere, nakazovanje potrebe po prošnji za tujo pomoč, slabi obeti za gospodarsko rast ter poslabšanje španske krize kot zunanjega dejavnika. Pod vplivom ukrepov ECB, nadaljnjega povezovanja ekonomske in monetarne unije se je donosnost znižala na 5 odstotkov in na tej stopnji vztrajala tudi v letu 2013, vse do aprila, ko so se pogoji zadolževanja močno zaostri. Dvom mednarodnih trgov o zmožnostih Slovenije, da lahko sama financira težave v bančnem sektorju, je vplival na znižanj bonitete tik pred napovedano izdajo dolarske obveznice. Kot posledica je bila dolarska obveznica, izdana z zamikom in višjo obrestno mero, donosnost 10-letnih slovenskih obveznic pa se je po izdaji zmanjšala na najnižjo mejo, to je 5,20 odstotka (iz 6,63 %) (UMAR 2014).

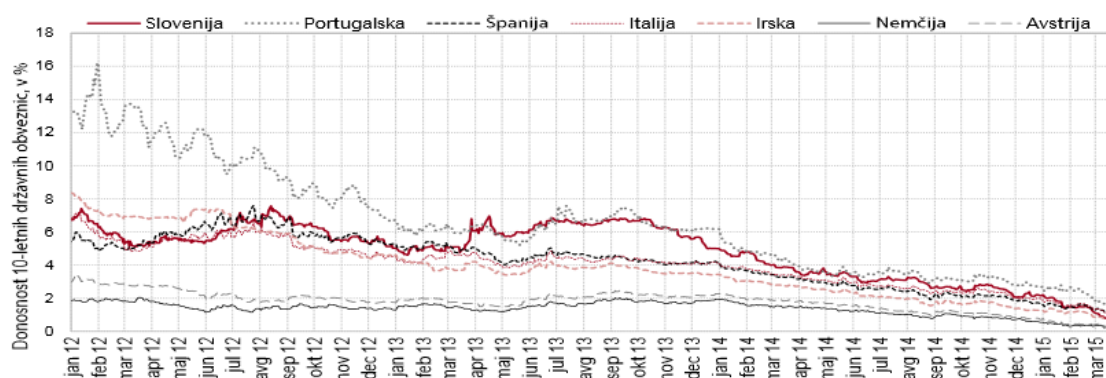
Potem, ko so bile donosnosti slovenskih državnih obveznic v prvi polovici leta 2013 razmeroma visoke, so se ob koncu leta 2013, to je po najavljenih ukrepih ECB in po objavi rezultatov pregleda stanja v bančnem sistemu in po obremenitvenih testih v Sloveniji ter po dokapitalizaciji največjih bank opazno znižale. Zniževanje se je nadaljevalo tudi v letu 2014, predvsem kot posledica izboljšanja gospodarskih razmer v Sloveniji in v evrskem območju ter ukrepov, ki jih je za stabilizacijo razmer, doseganja cenovne stabilnosti v evrskem območju in krepitvi delovanja transmisijskega mehanizma sprejela ECB.

Transmisijski mehanizem označuje način, kako se ukrepi centralne banke prenašajo skozi gospodarstvo in na koncu vplivajo na cene in s tem na gospodarstvo kot celoto. Nestandardni ukrepi, ki jih za krepitev transmisijskega mehanizma v letu 2014 sprejela ECB in so vplivali na donosnost slovenskih državnih obveznic, so bili naslednji (UMAR, 2015):

- znižanje ključnih obrestnih mer. V septembru 2014 je bila tako ključna obrestna mera znižana za 0,10-odstotne točke na rekordno nizko raven 0,05 odstotka;
- začetek programa nakupa listinjenih vrednostnih papirjev-ABSPP (angl. *ABS purchase programme*), v okviru katerega je bil kupljen širok portfelj preprostih in preglednih listinjenih vrednostnih papirjev, pri katerih so osnovni instrumenti terjatve do nefinančnega zasebnega sektorja evrskega območja;
- začetek tretjega programa nakupa kritih obveznic - CBPP3 (angl. *Covered bond purchase programme*), v okviru katerega je Evropski sistem kupil tudi širok portfelj kritih obveznic v evrih, ki so jih izdale denarne finančne institucije s sedežem v evrskem območju,
- izvedeni sta bili dve dražbi ciljno usmerjenih operacij dolgoročnega refinanciranja – TLTRO (angl. *Targeted longer-term refinancing operations*), ko je bilo sodelujočim bankam z namenom povečanja kreditiranja nefinančnega zasebnega sektorja dodeljeno skupno 212,4 milijarde evrov.

S sprejetjem teh ukrepov je donosnost slovenskih evrskih obveznic padla pod najnižjo vrednost od prevzema evra (pod 1 %).

Slika 7: Donosnost desetletne državne obveznice

Vir: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, Poročilo o razvoju 2015, 2015, str. 111.

Iz napisanega je razvidno, da bonitetne ocene vplivajo na potencialne investitorje, ti pa posledično pritiskajo na izdajatelje v obliki zahtevanega donosa. Iz opisa dejavnikov, ki so vplivali na gibanje donosnosti desetletne državne obveznice, vidimo, da imajo v večji meri vpliv predvsem ukrepi ECB in ne OECD.

3.5.5 Statistika in publikacije

Slovenija ima razvejano strukturo sistema državne statistike. SURS je, razen za tiste, za katere je odgovorna Banka Slovenije (v nadaljevanju BS), glavni izvajalec in usklajevalec dejavnosti slovenske državne statistike. V svojem mednarodnem okviru sodeluje tudi s tujimi statističnimi uradi in mednarodnimi organizacijami, med drugimi tudi z OECD. S članstvom v organizaciji se je začelo postopno vključevanje podatkov za Slovenijo v podatkovne baze OECD in neposredna vključitev v publikacije, kar pomeni možnost za neposredne primerjave z drugimi državami članicami.

Slovenija, predvsem ekonomisti, so si od vstopa Slovenije v OECD obetali bogato bazo statističnih in drugih podatkov ekonomskega razvoja. Prednost članstva pa naj bi bila tudi v analizah OECD, primerjalnem zbiranju podatkov in informacij, ki omogoča analizo ne le v primerjavi z državami EU, pač pa precej širše (Horvat, 2010).

Za državo sta pomembnejši dve publikaciji:

- Ekonomski pregledi (angl. *Economic survey*), ki so pripravljene na periodični bazi za vse polnopravne članice, po potrebi pa tudi za nekatere nečlanice, pomembne za organizacijo: Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska (v nadaljevanju poimenovane BRIC države). Vključuje različna področja: od trga dela, inovacij, konkurence, pa vse do javne porabe in socialne varnosti. Znak teh pregledov je predvsem preučevanje povezav, ki jih lahko imajo strukturne reforme na makroekonomsko uspešnost posameznega gospodarstva. Ekonomski pregledi Slovenije so bili izdani že v letu 1997, naslednji 2009, ko se je pripravljala na polnopravni vstop, ter leta 2011, 2013, 2015 v času polnopravnega članstva.
- Projekcije OECD (angl. *Economic outlook*) se izdajajo dvakrat letno. Glavna naloga teh je dosledno prikazati svetovno gospodarstvo, s posebnim poudarkom na

makroekonomskih gibanjih v sedanjih in bodočih članicah organizacije, ter BRIC državami. Projekcije so izdelane za vrsto ključnih makroekonomski spremenljivk v obdobju prihodnjih dveh do treh let. Ustrezne napovedi za države članice OECD so potem povzete v ustrezni prilogi tabel, ki povzema ključni razvoj posameznih držav, in sicer v pomembnejših spremenljivkah.

Slovenija je deležna tudi mednarodnih analiz. Na podlagi teh dobi informacije, s pomočjo katerih lahko presodi, na katerih področjih je relativno močna oziroma šibka, z njihovo pomočjo nadzoruje in spremlja svoj napredek ali nazadovanje.

Ena izmed pomembnejših in obsežnih mednarodnih analiz, ki poteka pod protektoratom OECD in zajema tako članice OECD kot države partnerke, je program mednarodne primerjave dosežkov učencev – PISA študija (angl. *Programme for International Student Assessment*).

Raziskavo PISA so ustanovile vlade držav organizacije OECD zaradi svojih potreb, kmalu pa je postala glavno orodje v izobraževalni politiki tudi v številnih drugih državah in gospodarstvih²³. Glavni namen PISA je merjenje pripravljenosti na življenje in izzive v sodobni družbi, katerih ciljna populacija so 15-letniki v izobraževalnem sistemu (PEI, 2015). Z njo se ugotavlja bralna, matematična in naravoslovna pismenost učenk in učencev, pri katerem ima vsak cikel poudarjeno eno področje raziskave. Raziskava se od leta 2000 izvaja vsaka tri leta in je obvezna za članice OECD. Slovenija je tako v raziskavi prostovoljno sodelovala že leta 2006 in 2009, kot članica pa leta 2012 in 2015.

OECD ne more ukazovati državam, zato pa lahko preko mehanizma PISA študije, ki temelji na instrumentu mehkega prava, izvaja na države neformalni pritisk in tako širi svoj vpliv na sooblikovanje izobraževalnih politik na mednarodni ravni.

Rezultati raziskave v državah sprožijo različne odzive, ki so poimenovani kot: PISA-presenečenje (angl. *PISA-surprise*), PISA-šok (angl. *PISA-shock*), PISA-promocija (angl. *PISA-promotion*) (Grek, 2009; povzeto po S. Breakspear, 2012).

Pokaže se, da je večja pozornost tako po svetu, kot v Sloveniji namenjena mednarodnim raziskavam znanja takrat, ko doseže država podpovprečne dosežke na mednarodni primerjalni lestvici rezultatov oziroma dejanski dosežki odstopajo od pričakovanih (v primeru PISA šoka). To se je zgodilo tudi v Sloveniji, ko so slabši rezultati sprožili močno medijsko in javno reakcijo ter več obsežnih strokovnih debat. Rezultati PISA so bili podlaga za del novih usmeritev v sistemu vzgoje in izobraževanja, ki jih je Slovenija zaokrožila z zapisom v Belo knjigo o vzgoji in izobraževanju v Sloveniji. Poleg zapisa pa se Slovenija v tem času ni odločila za sprejemanje temeljnih in obsežnih šolskih reform. Rezultati PISA pa so imeli določen vpliv le pri spreminjanju učnega načrta (M. M. Blažič, 2014).

OECD poudarja, da svoje delo ocenjuje kot uspešno takrat, ko rezultati PISA sprožijo sprejemanje novih izobraževalnih politik in reform (Figazzolo, 2009). Kot vidimo, torej študija PISA predstavlja objektivno presojo kakovosti nacionalnega izobraževalnega

²³ Tako je v prvem zajemu podatkov leta 2000 sodelovalo 32 držav (med katerimi je bilo vseh 28 držav članic OECD), v zadnjem, leta 2015, pa je sodelovalo kar 70 držav (med njimi 34 članic OECD).

sistema v mednarodnem okviru in je tako predvsem učinkovit instrument pri oblikovanju izobraževalne politike znotraj držav OECD in tudi širše (Froese-Germain, 2010).

Sloveniji članstvo v OECD ni prineslo sprememb v okviru delovanja in dodatnih koristi PISA študije, saj so te enake za vse države udeleženke, to je neodvisno od članstva. Sodelovanje v študiji tako neposredno ne vpliva na uvrstitev na primerjalni lestvici dosežkov in na izboljšanje uspeha učencev, temveč nudi možnost, da država udeleženka presoja preko dobljenih rezultatov lastne dosežke z analizo svojih preteklih izobraževalnih politik in praks (javno-politično učenje na podlagi lastnih izkušenj), glede na primerljive države, ki v raziskavi dosežajo dobre dosežke (javno-politično učenje od drugih), ter skupaj z drugimi državami išče pojasnjevalne dejavnike za dosežke ter rešitve za njihovo izboljšanje (javno-politično učenje z drugimi) (Štremfel, 2013).

3.5.6 Priporočila OECD Sloveniji in njihovo uresničevanje

Na podlagi pridobljenih podatkov oblikuje organizacija na različnih področjih (trg dela, inovacije finančni trgi, javna poraba, socialna varnost) končni izdelek - zgoraj omenjene publikacije, ki vsebujejo ocene in prikažejo instrumente, sklepe in priporočila za spopadanje z izzivi, ki jih prinašata okolje in čas. Ta priporočila kažejo končno oceno predstavnikov držav članic in evropske komisije, s tem pa ne zrcalijo vedno pogleda ocenjene države, ki se z napisanim lahko strinja ali se ne strinja.

Slovenija je v času svojega sodelovanja z OECD dobila določena priporočila, s katerimi naj bi izboljšala delovanje države in vplivala na blagostanje njenih državljanov.

Ker OECD deluje in izdaja priporočila na tako širokem področju, si bomo v tem delu ogledali le pomembnejša oziroma ključna, lahko bi rekli tudi »odmevnejša« priporočila in ocene. Cilj teh priporočil je izboljšati položaj države: povečati konkurenčnost, izboljšati poslovno okolje, zmanjšati vrzeli v produktivnosti z drugimi državami OECD, izboljšati obete dolgoročne rasti in nuditi podporo za ustvarjanje delovnih mest s ciljem nadaljnje gospodarske rasti.

Priporočila Sloveniji so bila izdana v ekonomskih pregledih, to je v letih 2009, 2011, 2013 in 2015. V tem delu me zanima, kakšne spremembe so bile narejene oziroma katera izmed priporočil je Slovenija upoštevala in uresničila med članstvom.

Že v ekonomskih pogledih 2009 je bil velik poudarek na **strukturnih reformah**. Ena izmed teh je **pokojninska reforma**. Januarja 2013 je bila sicer uveljavljena nova pokojninska zakonodaja, ki je povečala starost upokojevanja na 65 let, okrepila povezanost med vplačanimi prispevki in prejetimi pokojninami in povečala maluse za zgodnje upokojevanje ter uvedla bonuse za nadaljevanje dela. Vendar ta reforma ni zadostila vsem zahtevanim priporočilom OECD in staranju prebivalstva, predvsem daljši pričakovani življenjski dobi, tako da bo to potrebno izvesti v prihodnje.

Izboljšanje **trga dela** je tudi eno izmed priporočil OECD. Ekonomski pregledi 2009 so predlagali nadaljnje reforme (SVREZ, 2009):

- zvišati udeležbo starejših na trgu dela: z odpravo spodbud za predčasno upokojevanje in omogočanjem postopnih odhodov s trga dela,

- zvišati stopnjo zaposlenosti mladih: študentom skrajšati čas študija in spodbuditi hitro diplomiranje. Potrebno se je izogniti možnim negativnim učinkom, ki bi jih na zaposlovanje imela razmeroma visoka plača glede na povprečno,
- preprečevati naraščajoči dualizem trga dela: takoj, ko sedanja kriza pojenja, je treba prilagoditi določbe o varnosti zaposlitve pri pogodbah za redno delo in postopno odpraviti prednostno obravnavo študentskega dela.

Reforma dela je bila sprejeta leta 2013. Njen namen je vzpostaviti primerno razmerje med ustrežno varnostjo delavcev in možnostjo učinkovitejšega prilagajanja razmeram na trgu. S tem naj bi se zmanjšala razdrobljenost trga, poenostavljajo se postopki, povezani s sklenitvijo in prenehanjem delovnega razmerja ter zmanjšujejo naj se administrativne ovire

Slovenija je delno uresničila zahtevano februarja 2015, to je z novo ureditvijo študentskega dela. Po novem mora študentski servis za vsakega dijaka ali študenta plačati prispevek - 15,5 procenta za pokojninsko zavarovanje, kar se bo tako študentom in dijakom štelo v pokojninsko dobo, istočasno pa je uvedena tudi minimalna urna postavka. (MDDSZ, 2014). Ostale stvari pa za enkrat ostajajo neuresničene.

Ohraniti vzdržne javne finance in izboljšati njihovo učinkovitost je tudi ena izmed nalog Slovenije. Javno-finančna politika se mora spopasti z naslednjimi 4 glavnimi izzivi (SVREZ, 2009):

- vrnitev k javno-finančni konsolidaciji po koncu sedanje krize,
- nadaljevanje pokojninske reforme, ki mora zagotoviti dolgoročno javno-finančno vzdržnost,
- izboljšanje kakovosti javne porabe in omejitve njene rasti,
- prilagoditev davčnega sistema, da bo bolj spodbujal ustvarjanje delovnih mest in rast.

Od teh je bila izvedena pokojninska reforma, ki bo po navedbah OECD vplivala na povečanje BDP za 0,1 odstotka v prvih petih letih in za dodatnih 0,3 odstotka v nadaljnjih petih letih. Ta rast je predvsem posledica dviga zaposlenost (OECD, 2014).

Za izboljšanje vzdržnosti javnih financ so bile sprejete tudi določene spremembe v davčnem in finančnem sektorju (OECD, 2013 & 2015a):

- Slovenija je v letu 2013 zapisala v Ustavo fiskalno pravilo, po katerem morajo biti prihodki in izdatki proračunov države srednjeročno najmanj uravnoteženi brez zadolževanja ali pa v presežku. Kljub temu da bi to moralo priti v uporabo že novembra 2013, se je potrdil vnos fiskalnega pravila v Ustavo šele maja 2015;
- izboljšanje pobiranja davčnih prihodkov z ukrepi za preprečevanje davčnih ukrepov z ukrepi davčnih utaj;
- oslabljeni bančni sistem se je dokapitaliziral, marca 2013 pa je bila ustanovljena nova družba - Družba za upravljanje terjatev bank (v nadaljevanju DUTB), na katero so bile prenesene nekatere slabe terjatve;
- ob koncu marca 2015 je BS ustanovila Sklad za reševanje bank, iz katerega se bo v bodoče financiralo reševanje bank v okviru izrednih ukrepov, ki jih bankam lahko izreče BS.

Postopna javno-finančna konsolidacija z uveljavljanjem ukrepov za vzdržnost javno-finančnih izdatkov in razvojno naravnanim proračunom je ključni cilj ekonomske politike države v obdobju 2015-2016 (MDDSZ, 2015).

Izboljšati poslovno okolje v prid krepitvi rasti in produktivnosti. V letu 2009 je OECD ocenil, da ima Slovenija prijazno okolje za podjetništvo, a manj liberalno od povprečja njegovih članic. Za okrepitev konkurence mora Urad za varstvo konkurence postati popolnoma samostojna agencija z lastnim proračunom. Objaviti bi bilo treba seznam podjetij, ki se bodo po krizi privatizirala. Do takrat bi vlada morala najti načine, kako izboljšati upravljanje podjetij v državni lasti; kot denimo: z imenovanjem vodstev na podlagi strokovnosti. Pojavlja se tudi nuja po učinkovitejšem finančnem sektorju, ki bi bil sposoben razviti zahtevnejše finančne instrumente za hitro starajoče se prebivalstvo.

V letih 2008-2013 so bili sprejeti različni postopki za zmanjšanje regulatornih ovir za konkurenco, izboljšave v upravljanju državnega premoženja, zmanjšanje vpletenosti vlade v mrežne dejavnosti (promet, energija, komunikacije), vzpostavitev enotnih kontaktnih točk za pridobivanje ustreznih informacij in za podporo postopkom pridobivanja dovoljenj za opravljanje dejavnosti ter poenostavitev zakonodajnih postopkov in zmanjšanje administrativnih bremen za novoustanovljena podjetja (OECD, 2015č).

Slovenija je tudi na tem področju upoštevala še nekaj priporočil iz leta 2009 (OECD, 2015a):

- v letu 2013 je Urad za varstvo konkurence zamenjala Javna agencija za varstvo konkurence, ki je postala samostojni uporabnik proračuna Republike Slovenije v skladu s predpisi, ki urejajo javne finance. Z zamenjavo se je povečalo število uslužbencev agencije, s tem se je odpravila podhranjenost regulatorja, na kar je opozarjala tudi OECD;
- za izboljšanje poslovnega okolja je bil leta 2014 ustanovljen Slovenski državni holding (v nadaljevanju SDH), katerega glavna naloga je upravljanje lastnih in državnih naložb, poleg tega pa še poravnava obveznosti do imetnikov denacionalizacijskih obveznic. Z zakonodajo je določeno, da lahko SDH operativno deluje tudi v primeru, da se parlament ne bi mogel sporazumeti glede strategije upravljanja premoženja in ima pooblastilo, da lahko odloča o odtujitvi in glasovanju o deležih v lasti obstoječih državnih skladov;
- privatizacija, ki je še vedno v teku, se je začela leta 2013, ko je Državni zbor potrdil 15 podjetij za privatizacijo. Do začetka leta 2015 so bila privatizirana 4 podjetja (Helios, Fotona, Aerodrom Ljubljana, Aero), 7 pa jih je še v procesu privatizacije.

Iz napisanega je razvidno, da naloge in pristojnost OECD-ja ni ukazovanje, kaj je njeni članici dovoljeno in kaj ni dovoljeno. OECD deluje v smislu svetovalca, ki lahko pove, kaj si o določenih spremembah misli, kaj o tem ve, kje so kaj takega že storili in kako se je to končalo. V kakšni meri bo Slovenija upoštevala določena priporočila, pa je odvisno le od nje same.

3.6 Učinkovitost OECD

OECD je kritiziralo več skupin civilne družbe in držav v razvoju.

Glavna kritika, ki se pojavlja, je ozkost OECD zaradi omejenega članstva, ki združuje le peščico izbranih bogatih držav. Organizacija je neodvisna od ostalih mednarodnih organizacij in tako odraža stanje, poglede in zasleduje interese njenih 34 članic in nikogar drugega.

Drugič, zavedati se moramo, da priporočila in nasveti OECD niso nezmotljivi in da so njihove analize včasih varljive. Mencinger (2010) in nekateri ekonomisti poudarjajo, da je prav OECD podpiral razvoj, ki je kasneje pripeljal do krize in katastrofalnega stanja v nekaterih svojih članicah (Grčija, Islandija, Portugalska...). Prav tako je menda različne podatke in informacije možno pridobiti pri drugih poročevalcih, zato se večkrat lahko poraja dvom v njihove izsledke. Iz tega izhaja, da je včasih lahko nevarno preveč zanašati se na nasvete OECD (Čop, 2010).

Da je OECD zmotljiva pri svojih napovedih, se je pokazalo v letu 2014, ko se je izkazalo, da so bile napovedane rasti za svetovne države popolnoma napačne. Na napoved visokih gospodarskih rasti v začetnih letih krize (2007-2012) je vplivalo predvsem podcenjevanje poglobljanja dolžniške krize v evropskih državah in pričakovanja OECD, da se bo kriza sama razrešila. Glavni OECD ekonomist P.C. Padoan je priznal, da je k takim napovedim prispevala ignoranca vpliva povezanosti svetovnih finančnih trgov, podcenjevanje politik varčevalnih ukrepov držav in vpliv bančništva (predvsem šibkih bank) na gospodarsko rast (Klimes, 2014).

Tretje dejstvo je, da OECD ne more sprejemati zakonodaje in uveljavljati svojih zakonov v državah, saj nima za to pooblastil. To se kaže v tem, da države članice rade kršijo pravila, za katera si njihova organizacija najbolj prizadeva: denimo za pošteno in transparentno upravljanje gospodarskih družb. Ne nazadnje so največje afere te vrste izbruhnile v najpomembnejši članici, v ZDA, s propadom energetskega giganta Enrona, telekomunikacijskega WorldComa, banke LehmanBrothers, ki je tudi nazoren primer tega, da so lahko ratingi zavajajoči.

OECD ima nasprotnike tudi v Sloveniji, predvsem na strani sindikatov, ki vidijo OECD kot nosilca vrednot, ki je pahnil svet v krizo. Ti so že od vstopa v organizacijo zelo kritični do njihovih priporočil, ki so jih označili celo kot »škandalozna«. Kritika sindikatov leti predvsem na to, da organizacijo skrbi le gospodarska rast in dogajanje okoli strukturnih reform, ki imajo po mnenju sindikatov na Slovenijo negativen vpliv (povečanje nezaposlenosti, porast revščine), pri tem pa zanemarjajo dejansko stanje v državi.

SKLEP

Julija 2010 je Slovenija dosegla s članstvom v OECD zadnjega izmed svojih ciljev na področju mednarodnega sodelovanja in s tem zaokrožila svoje članstvo v vseh pomembnih organizacijah, ki oblikujejo podobo Evrope in delno tudi sveta.

Namen diplomske naloge je bil spoznati delovanje organizacije OECD in nato na podlagi Slovenije in njenih pričakovanj ob vstopu ovrednotiti vpliv, ki ga ima članstvo na majhno

državo, kot je Slovenija. Osnovna dilema, ki sem jo skozi nalogo poskušala razrešiti, je bilo vprašanje, ali je članstvo v takšni ekonomski organizaciji le stvar prestiža in mednarodnega ugleda ali nam po drugi strani predstavlja pomembne prednosti in koristi.

Ker je tema diplomske naloge široka, sem analizirala samo tista pričakovanja, ki so bila pred vstopom Slovenije v javnosti najbolj izpostavljena. Ta so bila osredotočena predvsem na povečanje ugleda in prepoznavnosti Slovenije, kar naj bi posledično imelo vpliv tako na širitev blagovne menjave na trge izven evropskega prostora, neposredne tuje investicije in rating države. Dodatne prednosti naj bi Sloveniji prineslo še sodelovanje v analizah in statistiki OECD ter izdana priporočila, ki jih organizacija oblikuje za svoje članice. Med slabosti vstopa so se uvrščali samo stroški, še posebej vprašanje višine članarine.

Analiza blagovne menjave Slovenije je pokazala, da se to zaradi članstva ni bistveno spreminjalo. Povečanja blagovne menjave z neevropskimi članicami OECD, razen ZDA, ni zaznati. Tako tudi trgovinske partnerice v opazovanem obdobju ostajajo iste, torej predvsem države EU in nekdanje Jugoslavije. To lahko pripišem dejstvu, da OECD kot organizacija ne ponuja koristi v smislu brezcarinskega trgovanja in lažjega dostopa do tujih trgov: nabavnih, prodajnih in trgov kapitala ter ugodnejših in cenejših posojil.

Do podobnih ugotovitev sem prišla tudi pri pregledu gibanja neposrednih tujih investicij. OECD je že v začetku polnopravnega članstva izdal priporočila Sloveniji, ki naj bi ob upoštevanju imela pozitiven vpliv na gibanje NTI. Ta je sicer sprejela določene ukrepe, vendar primerjava skozi leta 2009-2015 pokaže, da tako višina vhodnih kot izhodnih NTI še vedno ostaja nizka.

Skozi primerjavo gibanja bonitetne ocene Slovenije in države, ki ni članica OECD (v mojem primeru Latvije), sem ovrгла pričakovanja o tem, da vstop države v OECD prinese višje bonitetne ocene oziroma rating države. Kot se je izkazalo, vstopa v OECD pri povišanju bonitetne ocene Slovenije ni upoštevala nobena izmed treh glavnih bonitetnih agencij. Latvija je po drugi strani idealen primer, kako lahko vstop v integracijo izboljša oceno države. Bonitetne agencije so približevanje evrskemu območju zaznale kot signal, na podlagi katerega je bila podeljena višja bonitetna ocena. Da ima vstop v integracijo, kot je evrsko območje večjo težo kot vstop v OECD, se je pokazal tudi pri tem, da je Slovenija ob vstopu obdržala enako bonitetno oceno kot pred vstopom, medtem ko so pri Latviji vse bonitetne agencije oceno zvišale za eno stopnjo.

Tako kot pri gibanju bonitetnih ocen ni igral nobene vloge vstop Slovenije v OECD pri gibanju zahtevane donosnosti 10-letnih državnih obveznic. Pričakovanje Slovenije o tem, da bi imela po vstopu višjo oziroma boljšo oceno, ki bo vplivala na pridobivanje kreditov in lažje zadolževanje, to je po nižjih obrestnih merah, ni bilo uresničeno.

Iz primerjave je razvidno, da se omenjena pričakovanja niso uresničila v takšni meri, kot je bilo pričakovano, saj z vstopom ni bilo vidnega izboljšanja niti na področju trgovine niti na višini vhodnih in izhodnih NTI, tudi ne pri ratingu države.

Rada bi poudarila, da pri ocenjevanju vpliva OECD na omenjena pričakovanja ne morem mimo neizpodbitnega dejstva, da rezultati niso odvisni le od vstopa v OECD, temveč tudi od drugi dejavnikov, ki potekajo istočasno. V tem času je bila to predvsem globalna in finančna ekonomska kriza, ki je močno prizadela Slovenijo.

Sama vidim konkretne pozitivne koristi v intelektualnem kapitalu organizacije in možnosti uporabe obširnih podatkov, izdelanih statistik in publikacij, ki so na voljo strokovnjakom in širši javnosti. Pri zbiranju in obdelavi podatkov me je pozitivno presenetil obseg podatkov, ki jih organizacija zbira, obdeluje, analizira in sistematično urejene posreduje uporabniku. Poseben poudarek sem posvetila učinku mednarodne raziskave o bralni, matematični in naravoslovni pismenosti - PISA - na države udeleženske. Pri tem sem prišla do zaključka, da države različno odreagirajo na izsledke raziskave, ki jo izvaja OECD. Medtem ko je večina držav reagirala z izvedbo določenih reform, pa se to v Sloveniji ni zgodilo. Iz tega izhaja zaključek, da PISA odpre možnost oblikovanja in uvedbe reform, te pa so lahko izvedene le v primeru določenega nacionalnega interesa.

Dodatna prednost članstva so tudi zbrani podatki o stanju v državah članicah, preko katerih lahko posamezna država dodatno primerja splošno stanje in ocenjuje svojo težo skozi oči drugih članic OECD. Tako tudi Slovenija dobi s pomočjo zbranih podatkov dokaj objektivno sliko o stanju v državi. To je velika pomoč pri ugotavljanju prednosti in slabosti, ki jih lahko z določenimi nasveti OECD poskuša spremeniti oziroma izboljšati. Nasveti in priporočila OECD niso obvezujoča in državi ne narekujejo, kaj mora storiti. Kljub temu lahko vidimo, da imajo ta precejšen vpliv, saj je Slovenija v teh letih uvedla več sprememb in izvedla reforme, ki jih je med drugim predlaga tudi OECD.

V zadnjem delu sem poskušala svoje ugotovitve primerjati z že objavljenimi študijami o učinkovitosti OECD-ja in njenim vplivom na države članice. Pri iskanju ustreznih analiz, ki bi kompleksno prikazale delovanje in vpliv organizacije, sem ugotovila, da takšne publikacije ne obstajajo oziroma jih kljub vložnemu trudu nisem zasledila. Pri preučevanju literature sem ugotovila, da je ta praviloma usmerjena predvsem v pričakovanja, zelo malo pa je napisanega o dejanskih učinkih organizacije na gospodarstvo posameznih držav.

Postavlja se vprašanje, ali Slovenija skozi organizacijo pridobi koristi, ki odtehtajo ceno članstva v njej. Članarina, ki jo Slovenija letno plačuje, je dokaj visoka, višje prispevke plačuje le organizaciji ZN in zvezi NATO.

V Sloveniji so mnenja o koristnosti OECD deljena. Del strokovne in laične javnosti sprejema članstvo z navdušenjem in v pričakovanju koristi, drugi del pa je bolj kritičen in vidi članstvo kot sodelovanje v »še eni« izmed organizacij, ki ne prinaša nič, razen stroškov. V diplomski nalogi sem prišla do ugotovitve, da članstvo v OECD res ni prineslo velikih praktičnih koristi za Slovenijo. Zavedati pa se moramo, da OECD, kljub zmanjšanemu pomenu v mednarodnem prostoru, še vedno predstavlja zunanjepolitični cilj velikega števila držav in velja za prestižno organizacijo. Slovenija bi, če bi ostala izven članstva v OECD, poleg mednarodnega statusa izgubljala tudi na stalnem preverjanju in ocenjevanju njenega družbenega stanja in bi tako težje usmerjala svojo socialno in ekonomsko politiko.

LITERATURA IN VIRI

1. Archer, C. (1994). *Organizing Europe: The institutions of Integration* (2nd ed.). London: Edward Arnold.
2. Archer, C. (2001). *International organization* (3rd ed.). London & New York: Routledge.
3. Banka Slovenije. (2014). *Neposredne naložbe 2013*. Ljubljana: Banka Slovenije.
4. Banka Slovenije. (2011). *Ali so zahtevane donosnosti na slovenske obveznice previsoke?*. Ljubljana: Banka Slovenije.
5. Barbezat, D. (1997). Marshall Plan and the origin of the OEEC. V *Explorations in OEEC history* (str. 33-49). Pariz: OECD.
6. Blažič, M. M. (2014). Mnenja, izkušnje, vizije - Bralna nepismenost in ekonomsko opismenjevanje. *Sodobnost*. 75(1/2), 6-19.
7. Borko, M. (2012, 12. september). Za ugled 201 milijon. *Žurnal24*. Najdeno 5. maja 2015 na spletnem naslovu <http://www.zurnal24.si/za-ugled-201-milijon-clanek-167584>
8. Breakspear, S. (2012, 22. februar). The policy impact of PISA. *OECD Education Working papers No. 71*. Najdeno 17. junija 2015 na spletnem naslovu <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5k9fdqffr28.pdf?expires=1434746100&id=id&accname=guest&checksum=F2466991EE9BA169C00C53E141F63FDC>
9. Članarine v mednarodnih organizacijah Slovenijo stanejo več kot 30 milijonov evrov. (2014, 2. januar). Delo. Najdeno 9. aprila 2015 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/novice/slovenija/clanarine-v-mednarodnih-organizacijah-slovenijo-stanejo-vec-kot-30-milijonov-evrov.html>
10. Čop, L. (2010, 7. junij). Med najboljšimi, pa nas stane, kolikor hoče. *Ognjišče*. Najdeno 4. aprila 2015 na spletnem naslovu <http://radio.ognjisce.si/sl/107/komentarji/1717/>
11. Državni zbor Republike Slovenije. (2010). Poslanska vprašanja in pobude. Najdeno 5. maja 2015 na spletnem naslovu. <https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/poslanskaVprasanjaInPobude>
12. Đerić, L. (2010, 1. junij). V elitni družbi. *Delo*. Najdeno 7. aprila 2015 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/mnenja/komentarji/v-elitni-druzbi.html>
13. Egilitis, A. (2012, 2. maj). Latvia's credit ratings raised to investment grade. *Bloomberg*. Najdeno 6. junija 2015 na spletnem naslovu <http://www.bloomberg.com/news/articles/2012-05-02/latvia-credit-rating-raised-to-investment-grade-by-s-p-on-budget>
14. Figazzolo, L. (2009). Impact of PISA 2006 on the education policy debate. Najdeno 28. junija na spletnem naslovu <http://download.ei-ie.org/docs/IRISDocuments/Research%20Website%20Documents/2009-00036-01-E.pdf>
15. Froese-Germain, B. (2010). The OECD, PISA and the Impacts on Educational Policy. Najdeno 6. junija 2015 na spletnem naslovu <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED532562.pdf>
16. Griffiths, R. T. (1997). *Explorations in OEEC history*. Pariz: OECD.
17. Horvat, M. (2010, 13. maj). Za evforijo ni časa in ne potrebe. *Mladina*. Najdeno 14. junija 2015 na spletnem naslovu <http://www.mladina.si/50567/za-evforijo-ni-casa-in-ne-potrebe/>
18. *How We Rate Sovereigns*. (2012, 13. marec). Najdeno 14. maja 2015 na spletnem naslovu

- http://www.standardandpoors.com/spf/ratings/How_We_Rate_Sovereigns_3_13_12.pdf
19. International organization. (b. 1.) V *Encyclopedia Britannica online*. Najdeno 23. junija 2015 na spletnem naslovu <http://www.britannica.com/topic/international-organization>
 20. Izvozne priložnosti po državah. (b. 1.) V *Izvožno okno*. Najdeno 10. maja 2015 na spletnem naslovu http://www.izvoznookno.si/Drzave/Vse.aspx?id_menu=2
 21. Jovanović, M. (2005). *The economics of European integration Limits and prospects*. UK: Edward Elgar Publishing Inc.
 22. *Kaj bo Slovenija dobila s članstvom v OECD*. (2010, 31. maj). SiOL.net [Spletna anketa]. Najdeno 4. junija 2010 na spletnem naslovu http://89.143.249.33/data/ankete/gospodarstvo/2010/05/kaj_bo_slovenija_dobila_s_clanstvom_v_oecd.aspx
 23. Klimes, M. (2014, 12. februar). OECD Admits Errors on Eurozone Growth Forecast. *International Business Times*. Najdeno 17. maja 2015 na spletnem naslovu <http://www.ibtimes.co.uk/oecd-admits-errors-eurozone-growth-forecasts-1436097>
 24. *Koristi vstopa Slovenije v OECD*. (2010, 7. junij). Delo [Telefonska raziskava 1-3 junij 2010]. Najdeno 5. junija 2010 na spletnem naslovu <http://www.delo.si>
 25. Kramberger, M. (2006). *Vključevanje Slovenije v Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
 26. Lacić, M. (2006, 12. junij). Kako vstopiti v »Elitni klub«. *Dnevnik*. Najdeno na spletnem naslovu <https://www.dnevnik.si/9171/posel/novice/9171>
 27. Mahon, R., & McBride, S. (2008). *The OECD and Transnational governance*. Canada: UBC Press.
 28. Mencinger, J. (2010, 31. marec). Letni padec BDP v prvem četrtletju ni slab rezultat. *Finance*. Najdeno 3. aprila 2015 na spletnem naslovu <http://www.finance.si/281076/Mencinger-Letni-padec-BDP-v-prvem-%E8etrletju-ni-slab-rezultat>
 29. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ). (2014). Spremembe na področju študentskega dela in na področju zaposlovanja mladih. Najdeno 7. maja 2015 na spletnem naslovu http://www.mddsz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1966/7556
 30. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2015). Socialni sporazum 2015-2016. Najdeno 24. maja 2015 na spletnem naslovu http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/mddsz/parafa_Socialni_sporazum_200115.pdf
 31. Ministrstvo za finance (MF). (2015). Investor Presentation: Republic of Slovenia. Najdeno 20. maja 2015 na spletnem naslovu http://tokyo.embassy.si/fileadmin/user_upload/dkp_48_vto/docs/Slovenia_2015_angl.pdf
 32. Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ). (b. 1). Organiziranost Slovenije, kot članice OECD. Najdeno 4. maja 2015 na spletnem naslovu http://www.mzz.gov.si/si/ekonomija/oecd/organiziranost_slovenije_kot_clanice_oecd/
 33. Ministrstvo za zunanje zadeve. (2002). Izgradnja odprte vlade v JV Evropi. Najdeno 20. maja 2015 na spletnem naslovu http://www.mzz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/3247/10943/
 34. Ministrstvo za zunanje zadeve. (2010). Govor Ministra Žbogarja na Svetu OECD (v angleškem jeziku). Najdeno 5. marca 2015 na spletnem naslovu http://www.mzz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/browse/9/article/4665/26478/8010614d78c3a24a9a1f2438080a2dac/

35. Ministrstvo za zunanje zadeve. (2011). Pristopni proces. Najdeno 7. maja 2015 na spletni strani http://www.mzz.gov.si/si/gospodarska_diplomacija/slovenija_v_oecd/pristopni_proces
36. Ministrstvo za zunanje zadeve. (2012). Slovenija v OECD - Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD). Najdeno 8. maja 2015 na spletnem naslovu http://www.mzz.gov.si/si/gospodarska_diplomacija/slovenija_v_oecd/organizacija_za_gospodarsko_sodelovanje_in_razvoj_oecd/
37. Ministrstvo za zunanje zadeve. (2014). Slovenija v OECD. Najdeno 8. maja 2015 na spletnem naslovu http://www.mzz.gov.si/si/gospodarska_diplomacija/oecd/
38. Ministry of Finance of the Republic of Latvia. (2013). Joining the Euro Area and Benefits for Latvia. Najdeno na 30. aprila 2015 spletnem naslovu <http://www.eiro.lv/en/media/media-kit/joining-the-euro-area-and-benefits-for-latvia>
39. Ministry of finance of the Republic of Latvia. (2015). Rating agency Standard & Poor's re-affirms Latvia's credit rating at 'A-'. Najdeno 6. junija 2015 na spletnem naslovu <http://www.fm.gov.lv/en/news/50799-rating-agency-standardpoors-re-affirms-latvias-credit-rating-at-a->
40. *Moody's zvišal bonitetno oceno Sloveniji.* (2015, 24. januar). Delo. Najdeno na spletnem naslovu <http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/moody-s-zvisal-bonitetno-oceno-sloveniji.html?search=Zuzanna%20G.%20Kraskova>
41. Nečak, D. (2002). Vloga ekonomskih procesov v evropskih integracijah in dezintegracijah. *Letnik XLII. Prispevki za novejšo zgodovino - modernizacijski procesi v slovenskem gospodarstvu v 20. stoletju* (str. 5-11). Ljubljana: Institut za novejšo zgodovino.
42. Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj. (2009). *Investment Committee Brochure*. Paris: OECD
43. Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj. (2010). OECD Annual report 2009. Najdeno 1. maja 2015 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/newsroom/43125523.pdf>
44. Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj. (2013). *Economic Surveys: Slovenia 2013*. Paris: OECD Publishing.
45. Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj. (2014). Slovenija: Reforme za močno in trajnostno oživitev. Najdeno 20. maja 2015 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/about/publishing/2014-05-Better-Policies-Slovenia-SL.pdf>
46. Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj. (2015a). *Economic Surveys: Slovenia 2015*. Paris: OECD Publishing.
47. Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj. (2015b). About the OECD. Najdeno 6. maja 2015 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/about/>
48. Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj. (2015c). Member Countries' Budget Contributions for 2014. Najdeno 30. aprila 2015 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/about/budget/member-countries-budget-contributions.htm>
49. Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj. (2015č). Slovenija: učinki strukturnih reform na gospodarsko rast. najdeno 16. maja na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/slovenia/slovenia-growth-effects-of-structural-reform-SLO.pdf>
50. *Pedagoški inštitut - PISA*. Najdeno 18. junija 2015 na spletnem naslovu <http://www.pei.si/Sifranti/InternationalProject.aspx?id=18>
51. Pivk, B. (2010, 20. maj). OECD - zelo koristen elitni posvetovalni kljub. *Podjetniški portal*. Najdeno 27. maja 2015 na spletnem naslovu http://www.podjetniski-portal.si/index.php?t=E_publicacije&type=prirocnik&article_id=1220

52. Rating: Slovenia Credit Rating. (b. l.) V *CountryEconomy.com*. Najdeno 5. junija 2015 na spletnem naslovu <http://countryeconomy.com/ratings/slovenia>
53. Rating: Latvia Credit Rating. (b. l.) V *CountryEconomy.com*. Najdeno 5. junija 2015 na spletnem naslovu <http://countryeconomy.com/ratings/latvia>
54. Reinada, B. (2009). *Routledge History of International Organizations: From 1815 to the present day* (str. 423). London&New York: Routledge.
55. *Slovenija dobila povabilo v OECD*. (2007, 16. maj). Delo. Najdeno 15. maja 2015 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/clanek/41732>
56. *Slovenijo od članstva v OECD loči le nekaj formalnih korakov, nove članice bodo na slovesnosti sprejete v četrtek*. (2010, 23. maj). Poslovni dnevnik. Najdeno 24. maja na spletnem naslovu http://www.dnevnik.si/poslovni_dnevnik/1042361439
57. Služba Vlade RS za razvoj in evropske zadeve (SVREZ). (2009). *Ekonomski pregledi: Slovenija 2009 (prvi izid)*. Ljubljana: Služba Vlade RS za razvoj in Evropske zadeve.
58. Službe Vlade RS za razvoj in evropske zadeve (2010). *Delovanje Republike Slovenije v Organizaciji za ekonomsko sodelovanje in razvoj*. Najdeno 30. junija 2010 na spletnem naslovu <http://www.arhiv.svrez.gov.si/>
59. Statistični urad Republike Slovenije. (2014). *Izvoz in uvoz blaga, Slovenija, december 2014*. Najdeno 5. maja 2015 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/StatWeb/prikazinovico?id=4985>
60. Statistični urad Republike Slovenije. (2015). *Izvoz, uvoz, trgovinska bilanca in pokritost uvoza z izvozom*. Najdeno 10. maja 2015 na spletnem naslovu http://pxweb.stat.si/sistat/MainTable/tbl_2401702
61. Svenšek, A. (2010, 30. oktober). *Članarine državo letno stanejo več kot 12 milijonov evrov*. RTV. Najdeno 5. junija 2015 na spletnem naslovu <https://www.rtv slo.si/slovenija/clanarine-drzavo-letno-stanejo-vec-kot-12-milijonov-evrov/242431>
62. Štremfel, U. (2013). *Sprejemanje evropskih agend v slovenskem izobraževalnem prostoru*. *Novičnik PI- spletni časopis Pedagoškega inštituta*. Najdeno 30. junija na spletnem naslovu http://novice.pei.si/?page_id=924
63. T.K.B. (2010, 28. maj). *Mrak: OECD je priložnost, izkoristek pa je odvisen od nas: Kaj nam bo prineslo članstvo v elitnem klubu?* RTV. Najdeno 5. maja 2015 na spletnem naslovu <http://www.rtv slo.si/gospodarstvo/mrak-oecd-je-priloznost-izkoristek-je-pa-odvisen-od-nas/231214>
64. Tomovič, B. (2010, 23. maj). *»Slovenija lahko v OECD-ju odkrito kritizira Ameriko«*. RTV. Najdeno 7. maja 2015 na spletnem naslovu <http://www.rtv slo.si/svet/slovenija-lahko-v-oecd-ju-odkrito-kritizira-ameriko/230797>
65. Treasury Republic of Latvia. (2015). *Republic of Latvia: Investor presentation: A preforming Eurozone Economy*. Najdeno 4. junija 2010 na spletnem naslovu http://www.kase.gov.lv/uploaded_files/Investor%20Presentation/Latvia-Investor-presentation_march.pdf
66. Vlada Republike Slovenije. (2010). *Vstop Slovenije v OECD*. Najdeno 7. maja 2010 na spletnem naslovu http://www.svrez.gov.si/si/dejavnosti/vstop_slovenije_v_oecd
67. Vrhunec, M. (1989). *Politična ekonomija globalizma*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
68. *Zakon o spodbujanju tujih neposrednih investicij in internacionalizacije podjetij – ZSTNIIP-D*. *Uradni list RS*, št. 17/15.
69. *Zakon o upravljanju kapitalskih naložb Republike Slovenije*. *Uradni list RS*, št. 38/2010.

70. Žbogar, S. (2010, 8. januar). Zahodni Balkana potrebuje spodbude EU, Slovenija pomemben igralec. *Gov.si*. Najdeno 5. maja 2015 na spletnem naslovu http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/zbogar-zahodni-balkan-potrebuje-vzpodbude-eu-slovenija-pomemben-igralec/f06cd9
71. The Truman doctrine. (2010). V *GCSE Modern world history revision site*. Najdeno 5. maja 2010 na spletnem naslovu <http://www.johndclare.net/>
72. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2014). *Poročilo o razvoju 2014*. Ljubljana: UMAR.
73. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2015). *Poročilo o razvoju 2015*. Ljubljana: UMAR.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Glavna področja delovanja OECD.....	1
Priloga 2: Sestava prvega dela proračuna.....	2

Priloga 1: Glavna področja delovanja OECD

Glavna področja delovanja OECD so (OECD, 2010):

1. Zaposlovanje, izobrazba, socialno varstvo:

- zagotavljanje enakih možnosti izobraževanja,
- spodbujanje učinkovitih in dostopnih zdravstvenih sistemov,
- boj proti socialni izključenosti in brezposelnosti,
- preprečevanje »digitalnega prepada« med bogatimi in revnimi.

2. Gospodarstvo:

- analiza in objava primerljivih podatkov,
- priprava napovedi,
- razvijanje politike rasti in stabilnosti,
- spodbujanje odprtih trgov,
- spodbujanje zunanjih naložb,
- delitev dobrih praks,
- preučevanje vpliva pomoči mednarodnega razvojnega sodelovanja na države v razvoju,
- pomoč državam in regijam v razvoju s ponudbo znanj in izkušenj.

3. Okolje, trajnostni razvoj:

- priprava delovanja trgov za izboljšanje okolja,
- uporaba znanosti in tehnologije v korist ljudem,
- zmanjševanje odpadkov in onesnaževanja,
- združevanje članic z namenom razpravljanja o temeljnih vprašanjih glede energije v okviru: Mednarodne agencije za energijo (angl. *International Energy Agency* - IEA) in Agencije za jedrsko energijo (angl. *Nuclear Energy Agency* - NEA).

4. Finance:

- spodbujanje liberalizacije na področju finančnih storitev in razvoja mednarodno uspešnih finančnih praks,
- delovanje v smeri uveljavljanja reform naložbenih politik in mednarodnega sodelovanja,
- analiza nacionalnih davčnih sistemov ter vpliva na delo/zaposlovanje, kapital in proizvodne trge,
- preprečevanje posledic staranja prebivalstva in preučevanje vpliva staranja na zavarovanja in pokojnine.

5. Uprava:

- učinkovita in uspešna javna uprava,
- izboljšanje upravljanja podjetij (v državni lasti),
- zagotavljanje poštenih davčnih sistemov,
- spodbujanje svobodne in poštene konkurence,

- boj proti korupciji in pranju denarja,
- spodbujanje državljanov za aktivno sodelovanje pri oblikovanju politik,
- spodbujanje visokih etičnih standardov.

6. Inovacije:

- raziskave in razvoj na področju biotehnologije,
- delovanje na področju razumevanja vpliva informacijske in komunikacijske tehnologije – IKT na trajnostno gospodarsko rast in družbeno blaginjo ter njihova vloga k znanju temelječi družbi,
- razvoj kazalnikov merjenja uspešnost inovacij države.

Priloga 2: Sestava prvega dela proračuna

Tabela 1: Sestava prvega dela proračuna (angl. Part I Budget):

Prispevek članic v prvi del proračuna 2014	
(v %)	
Države članice	Prispevek
1. ZDA	21,20
2. Japonska	12,86
3. Nemčija	7,61
4. Francija	5,73
5. Velika Britanija	5,24
6. Italija	4,51
7. Kanada	3,89
8. Španija	3,26
9. Avstralija	3,07
10. Koreja	2,63
11. Mehika	2,63
12. Nizozemska	2,12
13. Švica	1,92
14. Turčija	1,64
15. Belgija	1,52
16. Norveška	1,50
17. Švedska	1,50
18. Čile	1,43
19. Estonija	1,43
20. Izrael	1,43
21. Slovenija	1,43
22. Poljska	1,38
23. Avstrija	1,31
24. Danska	1,17
25. Grčija	1,05
26. Finska	1,02
27. Portugalska	0,94

»se nadaljuje«

»nadaljevanje«

Prispevek članic v prvi del proračuna 2014 (v %)	
Države članice	Prispevek
28. Češka	0,89
29. Irska	0,87
30. Nova Zelandija	0,82
31. Madžarska	0,74
32. Slovaška	0,51
33. Luksemburg	0,42
34. Islandija	0,33
Skupaj	100,00

Vir: OECD, Member Countries' percentage shares of Part I budget contributions for 2014, 2015c.